

Domaća zadaća u nastavi hrvatskoga jezika

Herman, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:049359>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

Martina Herman

Domaća zadaća u nastavi Hrvatskoga jezika

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Martina Herman
Matični broj: 601983 21 0009082590 8

Domaća zadaća u nastavi Hrvatskoga jezika

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: doc. dr. sc. Sanja Grakalić Plenković

Rijeka, 13. srpnja 2023.

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam diplomski rad naslova *Domaća zadaća u nastavi Hrvatskoga jezika* izradio/la samostalno pod mentorstvom **doc. dr. sc. Sanja Grakalić Plenković**.

U radu sam primijenio/la metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju diplomskoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u diplomskom radu na uobičajen način citirao/la sam i povezo/la s korištenim bibliografskim jedinicama.

Student/studentica

Martina Herman

Potpis

Zahvala

Prije svega hvala mojoj obitelji i prijateljima koji su mi tijekom cijelog školovanja bili podrška i oslonac.

Posebne zahvale upućujem svojoj mentorici doc. dr. sc. Sanji Grakalić Plenković koja je svojom stručnošću, znanjem i iskustvom pridonijela ovom radu.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1. Hrvatski jezik kao nastavni predmet	3
1.1. Nacionalni kurikulum.....	4
1.2. Predmetni kurikulum (kurikul nastavnoga predmeta Hrvatski jezik).....	5
2. Uloga nastavnika u nastavnom procesu	7
3. Učenik u nastavnom procesu.....	9
4. Suradnja roditelja i učenika.....	10
5. Domaća zadaća.....	13
5.1. Povijest domaće zadaće.....	14
5.2. Teorije o domaćim zadaćama.....	15
5.3. Uloga i zadavanje domaće zadaće o osnovnoj školi.....	15
5.3.1. Uloga domaće zadaće	16
5.3.2. Povratne informacije	16
5.3.3. Učinkovitost domaće zadaće	17
5.4. Vrednovanje, procjenjivanje i ocjenjivanje.....	17
5.5. Vrednovanje kao učenje (samovrednovanje)	19
5.6. Projekt <i>Domaća zadaća – iznimka, a ne pravilo</i>	21
5.7. Budućnost domaće zadaće.....	23
6. Domaća zadaća u nastavi Hrvatskoga jezika (primjeri domaće zadaće za svako predmetno područje kurikula)	25
6.1. Predmetno područje hrvatski jezik i komunikacija	25
6.2. Predmetno područje književnost i stvaralaštvo	31
6.3. Predmetno područje kultura i mediji	34
7. Zaključak.....	38
8. Literatura	40
9. Prilozi	42
10. Sažetak i ključne riječi.....	43

1. Uvod

Hrvatski jezik je službeni jezik u Republici Hrvatskoj i samim time najopsežniji predmet u osnovnoškolskome obrazovanju. Nastavni predmet Hrvatski jezik potiče i razvija komunikaciju na materinskom jeziku te na taj način učenik razvija komunikacijske i jezične vještine. Potaknuta ulaskom u svijet svoje struke s druge perspektive, ne više kao učenika nego nastavnika, željela sam istražiti više o utjecaju domaće zadaće u nastavi. Brojni autori poput Stjepana Sokola, Mile Bulić i Vesne Kostović-Vranješ proveli su istraživanja na temu utjecaja na učenje, samoodgovornosti i motivacije učenika za pisanjem domaće zadaće.¹ Rad će istražiti pitanje domaće zadaće u nastavi Hrvatskoga jezika. U daljnjem dijelu rada bit će prikazana mišljenja pojedinih autora te pregled dosadašnjih istraživanja o kojima se može pronaći u literaturi.

Cilj ovoga rada je istražiti položaj domaće zadaće u nastavnom predmetu Hrvatski jezik. Prilikom istraživanja i pisanja rada usmjerila sam se na domaću zadaću u osnovnoj školi. No, sve ono što je napisano o domaćoj zadaći općenito, kao o nastavniku i učeniku ulazi u okvire osnovne i srednje škole. Između domaće zadaće u osnovnoj i srednjoj škole ne postoji velika razlika. Na nastavnica je da odaberu onu domaću zadaću koja je primjerena uzrastu i znanju učenika. U poglavljima o kojima će biti riječ dala sam svoj kritički osvrt na domaću zadaću te na pregled građe koju o njoj izlažu različiti autori. Na početku rada bit će rečeno nešto više o Hrvatskome jeziku kao nastavnome predmetu. Nakon toga dolazi poglavlje o Nacionalnom kurikulumu i što on predstavlja. Nadalje, slijedi detaljan opis kurikula nastavnoga predmeta Hrvatski jezik. Ta dva dokumenta daju detaljan uvid u opis načina vrednovanja, povezivanja međupredmetnih tema, o ishodima i sadržajima. Domaća zadaća ne može biti zadana ako ne postoji osoba koja je glavna u nastavnom procesu i koja služi za prijenos znanja, zato će u idućem poglavlju biti više riječi o ulozi nastavnika u nastavnom procesu. Glavna točka oko koje se vrti cijela bit poučavanja je učenik. On je glavni primatelj informacija i znanja koje mu nastavnik prenosi. Domaća zadaća je ona koja se nosi doma, učenici je rješavaju u svoje slobodno vrijeme kod kuće. Nerijetko će učenici pokušati potražiti pomoć od svojih ukućana, ponajviše roditelja. Zato će biti nešto više riječi o suradnji učenika i roditelja u pisanju domaće zadaće. Domaća zadaća ima svoju povijest. Ona već stoljećima traži svoje mjesto u nastavnom procesu te je zbog toga kroz povijest prošla mnoge prilike i neprilike. Također, domaća zadaća

¹ Na primjer, u Osnovnoj školi „Vijenac“ u Osijeku domaća zadaća nije obavezna te po pravilu ne ulazi u sustav vrednovanja.

ima svoju ulogu u nastavnom procesu. Prije zadavanje domaće zadaće nastavnik mora odrediti i pojasniti pravila pisanja zadaća. Neizostavna je i povratna informacija, najneuspješnija domaća zadaća je ona bez povratne informacije. Učenici će potrošiti svoje slobodno vrijeme rješavajući i očekivat će povratan odgovor i smjernice za daljnje učenje. Upravo zbog toga će u poglavljima koja slijede biti riječi o vrednovanju, ocjenjivanju, procjenjivanju te samovrednovanju. Teško je dati odgovor na pitanje što će se dogoditi s domaćom zadaćom u budućnosti, no kako se razvija tehnologija, tako se razvijaju i alternativne mogućnosti pisanja pa tako i pisanja domaće zadaće. Na kraju rada dani su primjeri domaće zadaće za tri predmetna područja hrvatskoga jezika – hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo te kultura i mediji. Oni služe kao oprimjerenje teorijskoj osnovici iznesenoj u radu. U radu će biti prikazani primjeri zadataka za domaću zadaću za 6. i 7. razred osnovne škole.

1. Hrvatski jezik kao nastavni predmet

U Republici Hrvatskoj službeni jezik je hrvatski jezik. Na njemu se obrazuju svi učenici te se on poučava kao materinski jezik ili kao jezik društvene sredine. Hrvatski jezik se poučava na svim odgojno-obrazovnim razinama i zbog toga je on polazište za učenje svih drugih nastavnih predmeta. Ostvaruje se kao nastavni predmet u tri predmetna područja – hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo, kultura i mediji. Visinko (2010) govori o četvrtom predmetnom području, jezično izražavanje, koje čini svojevrsnu poveznicu između tri glavna predmetna područja. Poučavanje jezika u osnovnoj školi se prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu dijeli na tri obrazovna ciklusa, 1.-4. razreda, 5.-6. razreda i 7.-8. razreda. Glavni cilj Hrvatskoga jezika kao nastavnoga predmeta je usvajanje jezika te razvoj komunikacijskih sposobnosti. Nastava Hrvatskog jezika uključuje učenje gramatike, pravopisa, čitanja, pisanja, govora i slušanja. Učenici uče o pravilnom izgovoru, pravopisu i gramatičkim konstrukcijama koje su potrebne za jasno izražavanje misli na hrvatskom jeziku. Osim toga, Hrvatski jezik kao nastavni predmet također ima ulogu u razvijanju kritičkog razmišljanja i analitičkih vještina kod učenika. Kroz analizu književnih djela, učenici uče kako interpretirati i razumjeti složene tekste, razvijajući time vještine razmišljanja i zaključivanja.

To znači da odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja hrvatskoga jezika uključuju točno određena očekivanja o tome što će učenici znati i moći nakon učenja. Ona uključuju znanja, vještine, stavove i vrijednosti koje učenici razvijaju od prvog razreda osnovne škole pa sve do kraja osnovnoškolskog obrazovanja. Učenik će se na kraju svog osnovnoškolskog obrazovanja moći služiti temeljnim jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja. Također, moći će stvoriti pisane i govorne tekstove različitih sadržaja, stvorit će osobno čitateljsko iskustvo i znanja o književnosti, svoja iskustva moći će pretvoriti u literarni tekst, uči u svijet mašte. Učenik će biti sposoban pronaći one informacije koje ga zanimaju i te iste informacije koristiti u različite svrhe. Razvit će vlastiti jezično-kulturni identitet komunikacijom na jednom ili više jezičnih idioma. Također, učenik ima važnu ulogu u očuvanju hrvatske kulturne baštine i tradicije. Oni se upoznaju s važnim piscima i književnim djelima hrvatske i svjetske književnosti, ali i s kulturnim običajima i povijesnim događajima koji su obilježili kako hrvatsku tako i svjetsku povijest.

Hrvatski jezik poučava se tijekom cijelog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Planirana satnica od prvoga do šestoga razreda je 175 sati godišnje, a u sedmome i osmome razredu 140 sati godišnje. U gimnaziji od prvog do trećeg razreda planirana satnica

je 140 sati godišnje, a u četvrtome razredu 128 sati godišnje. Za potrebe pisanja ovog rada bit će više riječi o domaćoj zadaći u osnovnoj školi.

1.1. Nacionalni kurikulum

„Nacionalni kurikulumi donose se za pojedine razine i vrste odgoja i obrazovanja sukladno okvirnom nacionalnom kurikularnom dokumentu koji na općoj razini određuje elemente kurikularnog sustava za sve razine i vrste osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja. Kurikulumom nastavnih predmeta određuju se svrha i ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta, struktura pojedinog predmeta u cijeloj odgojno-obrazovnoj vertikali, odgojno-obrazovni ishod i/ili sadržaji, pripadajuća razrada i opisi razina usvojenosti ishoda, učenje i poučavanje te vrednovanje u pojedinom nastavnom predmetu, a može se utvrditi i popis potrebnih kvalifikacija učitelja i nastavnika za izvođenje kurikuluma. Nacionalne kurikulume i okvirni nacionalni kurikularni dokument donosi ministar nadležan za obrazovanje.“ (<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/125>, pristupano 12. travnja 2023., 14:03).

Nacionalni kurikulum je termin koji se odnosi na nacionalni kurikulum određene države. Cilj kurikula je osigurati da učenici steknu potrebna znanja, vještine i razumijevanje u različitim predmetnim područjima kako bi mogli uspješno nastaviti daljnje obrazovanje, zaposliti se i postati produktivni članovi društva. Konkretnije, on definira predmet i sadržaj koji se treba podučavati u školama i usmjeravanje obrazovne prakse kako bi se osiguralo dosljedno i standardizirano obrazovanje u cijeloj zemlji. Nadalje, usmjerava i definira ciljeve i očekivanja učenja u pojedinim predmetnim područjima, pruža smjernice za organizaciju nastave i poučavanja kako bi se učenicima omogućilo stjecanje znanja i vještina na učinkovit i učinkovit način, uključuje relevantne i suvremene teme u obrazovni program, kako bi se osiguralo da učenici stječu znanja i vještine koje su važne za njihov uspjeh u životu i karijeri.

1.2. Predmetni kurikulum (kurikul nastavnoga predmeta Hrvatski jezik)

„Kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik jedinstven je dokument kojim su povezane sve razine odgojno-obrazovnoga procesa u kojima se uči i poučava hrvatski jezik: osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, tj. gimnazijsko, strukovno i umjetničko obrazovanje“ (Kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, 2019: 5).

Na početku dokumenta pronalazimo svrhu i opis nastavnog predmeta Hrvatski jezik te sadržaj dokumenta. Na grafičkom prikazu možemo vidjeti organizaciju triju međusobno povezanih predmetnih područja: hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo, kultura i mediji.

Slika 1. Predmetna područja u organizaciji predmetnog kurikula nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i jezične djelatnosti

Predmetna područja detaljnije ću opisati u poglavlju *Primjeri domaće zadaće (za svako predmetno područje kurikuluma)*. Najvažnija sastavnica dokumenta su odgojno-obrazovni ishodi učenja. „U dokumentu su prikazane sve razine obrazovanja, od prvog razreda osnovne škole pa sve do završnog razreda srednje škole. Oni se prelaskom u idući, viši, razred proširuju i produbljuju načelom vertikalno-spiralnog slijeda. Zato se pojedine sastavnice razreda podrazumijevaju kao već usvojene i ne ponavljaju se. Ishodi se nalaze u tablicama te su označeni kratkom crtom nastavnog predmeta -HJ. Uz tu oznaku nalazi se oznaka OŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima u osnovnoj školi ili SŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima za razrede u srednjim školama.

Zatim slijedi oznaka domene, primjerice A, brojčana oznaka razreda i redni broj ishoda“ (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html, pristupano 15. travnja 2023., 10:05). Sve ovo navedeno bit će prikazano na sljedećem grafičkom prikazu (slika 2.):

ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE OSTVARENOSTI
<p>OŠ HJ A.7.1.</p> <p>Učenik govori prema planu i razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.</p>	<ul style="list-style-type: none"> određuje svrhu govorenja: osobna i javna govori objektivne pripovjedne tekstove prema planu razlikuje vještine razgovora u skupini: uvjeravanje, nagovaranje, pregovaranje, raspravljanje razlikuje spontanu i planiranu komunikaciju raspravlja spontano i prema unaprijed dogovorenoj temi obrazlaže vlastito mišljenje i stajalište o različitim temama u skladu s dobi i vlastitim iskustvom točno naglašava riječi u skladu s naglasnim sustavom hrvatskoga standardnog jezika povezuje izgovorne cjeline u veće cjeline i rečenice, rečeničnim naglaskom i rečeničnom intonacijom 	<p>ZADOVOLJAVAJUĆA</p> <ul style="list-style-type: none"> govori pripovjedne tekstove bez vidljive strukture i sudjeluje u spontanoj raspravi kad mu je tema poznata <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> sudjeluje u spontanoj i planiranoj raspravi primjenjujući obilježja razgovora u skupini <p>VRLO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> govori objektivne pripovjedne tekstove prema planu i primjenjuje vještine grupnoga razgovora: raspravljanje, nagovaranje <p>IZNIMNA</p> <ul style="list-style-type: none"> govori objektivne pripovjedne tekstove prema planu i primjenjuje vještine grupnoga razgovora s izraženim stavom
162	<p>SADRŽAJI ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA</p> <p>- tekstovi: izvješće, razgovor u skupini.</p>	

Slika 2. Prikaz odgojno-obrazovnog ishoda za sedmi razred osnovne škole u domeni Hrvatski jezik i komunikacija

Iduća sastavnica dokumenta je poglavlje o povezanosti s drugim predmetima i međupredmetnim temama. „Učenici tijekom učenja i poučavanja razvijaju različite vidove pismenosti, ovladavaju jezičnim zakonitostima i jezičnim kompetencijama. To učenicima pomaže u povezivanju sadržaja, izražavanju osjećaja, stavova i vrijednosti. Na taj način nastavni predmet Hrvatski jezik možemo povezati s međupredmetnom temom *Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo te Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije*.

Slijedi poglavlje koje govori o učenju i poučavanju predmeta Hrvatski jezik. Opisuje načine poučavanja i aktivnosti koje učenika stavljaju u samo središte cijeloga procesa“ (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html, pristupano 15. travnja 2023., 11:13). Također, navode se primjeri književnih tekstova s kojima će se učenici susresti, ali i koja je uloga učitelja i nastavnika te okruženja. Zadnje poglavlje govori o vrednovanju ostvarenosti odgojno obrazovnih ishoda. Svrha procesa vrednovanja je dvojaka: motiviranje učenika na daljnji rad, povratna informacija učenicima, učiteljima, roditeljima, obrazovnim institucijama i prosvjetnim vlastima.

2. Uloga nastavnika u nastavnom procesu

Nastavnik je ključna osoba u procesu odgoja i obrazovanja. Nastavnik provodi skoro svaki dan s učenicima te je zbog toga bitno da njihov odnos bude kvalitetan. Govoreći o nastavniku Stjepko Težak navodi: „Zato nam je potreban nastavnik koji ne će samo nešto znati, nego koji će mnogo znati, znatno više od onoga što mora prenijeti svojim učenicima. Potreban nam je nastavnik koji će i sam bit učen i odgojen, koji će bit NETKO, a ne NEŠTO.“ (Težak, 1996:77). Možemo li odgoj odvojiti od učenja? Ne možemo odvojiti odgoj od učenja, škola i nastavnici ne postoje da bi se znanja samo prenosila i puko pamtila. Učenici dolaze u škole naučiti za život. Svrha organiziranog učenja je osposobiti učenika za ono što ga čeka, a nastavnik mu otvara nove prostore znanja i djelovanja. Sve više pronalazimo nastavnika koji ne uče da bi nekoga nešto naučili, nego da što više zaradili. To je upravo suprotno od odgojno obrazovnog procesa kojeg nastavnik posjeduje.

„Važna pretpostavka za uspješan rad učitelja je njegova pedagoška kompetentnost u pet područja: 1. područje metodologije izgradnje kurikuluma nastave; 2. područje organizacije i vođenja odgojno obrazovnog procesa; 3. područje oblikovanja razrednoga ozračja; 4. područje utvrđivanja učenikova postignuća u školi; 5. područje izgradnje modela odgojnoga partnerstva s roditeljima“ (Jurčić, 2012:16). Uz pedagošku kompetentnost koju navodi Jurčić, Težak govori o nekoliko vrsta nastavnika. Prvi je nastavnik prijatelj. Nastavnik mora voljeti učenika, a to znači da će on poticati, tražiti moći i sposobnosti u učeniku i onda kada je on nemaran, lijen, drzak, zaostao. Ako učitelj prema učeniku ima negativan osjećajni odnos tada učenik stvara otpor i uporno odbijanje u uporabi hrvatskoga jezika. Naravno, nije ni nastavniku uvijek lako oduprijeti se svojim osjećajima koje u njemu izazivaju učenici, ali on je taj koji mora moći uvjeriti i potaknuti učenika na promjenu. Druga vrsta nastavnika je nastavnik stručnjak. Kao što je već navedeno prije za uspješan rad nastavnika potrebno je i drugo znanje, ne samo ono iz njegove struke. Nastavniku je potrebna pedagoška, sociološka, psihološka, sociološka i didaktička naobrazba. Iako je neki nastavnik više ljubitelj književnosti nego gramatike i obrnuto, nastavnik mora učenicima pružiti znanje iz obiju sastavnica i ne zapostaviti jednu. Učenici ne smiju biti zakinuti u poznavanju sadržaja. Nastavnik hrvatskoga jezika mora biti uzor učenicima u govorenju i pisanju hrvatskim književnim jezikom. Treća vrsta nastavnika je nastavnik stvaralac. Nastavnik za rad mora imati znanja, umijeće i nadahnuće. Nastavnik je osoba koja će za svoj nastavni sat znati odabrati potrebnu metodu, postupak, riječ. Ne smije se zaboraviti činjenica da je nastavnik isto kao i svi mi osoba. On neće uvijek isto predavati lekciju

o glagolskim vremenima prvi sat u danu i zadnji sat. Novom naraštaju neće predavati isto kao i onom prethodnom. Jučerašnje iskustvo će mu pomoći da unaprijedi svoja znanja i metode. Stvaralaštvo je plod njegova rada. (Težak, 1996.) Visinko (2010:14) navodi da u „suvremenom svijetu komunikacije, u kojem su mediji umnogome preuzeli funkciju odgoja i obrazovanja, može se činiti da uloga učitelja opada.“ Ali kao što je već navedeno prije to nije slučaj u svim situacijama. Nastavnik poučava učenike, pomaže im u svijetu u kojem se nalaze, ukazuje na dobro i loše, navodi učenike kako koristiti dostupne izvore i istinitu vijest od one lažne vijesti.

Jedna od važnih karakteristika je nastavnikovo ponašanje. Na primjer, postavljanje pitanja učenicima. Ako nastavnik postavi pitanje učenicima, a da pri tome na glasu i licu odražava zanimanje, dobit će drugačiji odgovor nego onda kada mu je glas umoran i dosadan. Također, ako nastavnik kruži razredom i prati rad učenika pokazuje na to koliko mu je nastavni sat važan i koliko mu truda pridaje. Sve to zajedno tvori opći dojam o tome koliko je potrebno uložiti truda u nastavni sat kako bi učenici nešto naučili. Na nastavniku se mora vidjeti optimizam tijekom sata kako bi se učenici osjećali motivirano. Uz to nastavnikovo ponašanje mora biti sigurno, opušteno, samouvjerenom svrhovito i poticajno. Kako bi nastava bila što uspješnija nastavnik se mora prije temeljito pripremiti i isplanirati. Kada je nastavnik pripremljen i odiše optimizmom to se prvo primijeti na licu, glasu, govoru, pogledu, pokretima, i držanju tijela. Govor uvijek mora biti tečan, razgovijetan, čujan, učenike uvijek treba gledati u oči i gledati ih sve redom. Ključ uspjeha svakog nastavnika leži u onome što njemu ide najbolje, tako je jedan nastavnik čvrst, a drugi prislan i brižan. (Kyriacu, 1997.) Uz sve navedeno, neke nastavnikove osobine su: kritičko, kreativno, prosocijalno mišljenje i mišljenje usmjereno na društvo, mišljenje usmjereno na budućnost. Nastavnik mora biti sposoban priznati svoje greške pred učenicima te ih na vrijeme ispraviti.

R. Dottrens 1966. godine napisao je svečanu izjavu nastavnika prilikom pristupa pozivu. Napisana je za sve prosvjetne radnike u svijetu prema zamisli UNESCO-a. Nju bi svaki nastavnik trebao znati i kroz svoj rad je i ponavljati: „Izvršit ću obavezu svjesno i ponosno. Moji učenici bit će ne samo učenici nego i djeca i neću nikad zaboraviti da za njihovu sudbinu i sam snosim dio odgovornosti. Sačuvat ću svim mogućim raspoloživim sredstvima čast nastavničkog poziva. Moje kolege bit će uvijek moji prijatelji. U suradnji s njima nastojat ću stalno usavršavati puteve kojima škola ide u smislu djelotvornog priznavanja svima prava na odgoj i socijalnu pravednost u obrazovanju. Ovo svečano obećanje dajem potpuno slobodno i časno". (<https://spoznajse.files.wordpress.com/2018/10/svecana-izjava-ucitelja-2018.pdf>, pristupano 5. travnja 2023.).

3. Učenik u nastavnom procesu

Učenik u nastavi hrvatskog jezika je osoba koja sudjeluje u procesu učenja hrvatskog jezika u okviru školskog sustava ili izvan njega. Učeniku od prvog dana školovanja treba omogućiti sudjelovanje u donošenju odluka, poticati ga na kritičko razmišljanje, suradničko učenje i pomoći mu u razvijanju osobnih interesa. Učenik ima važnu ulogu u nastavnom procesu jer je on glavni primatelj informacija i znanja koje mu nastavnik prenosi. Učenik treba biti motiviran, pažljiv, postavljati pitanja i sudjelovati u diskusijama kako bi lakše razumio gradivo. Također je važno da učenik bude samostalan i organiziran kako bi se uspješno nosio s obvezama i zadacima koje mu se dodjeljuju tijekom nastavnog procesa.

Težak navodi kako je učenik „os oko koje se vrti svaka nastava pa i nastava hrvatskoga jezika“ (Težak, 1996:33). To bi značilo da nastava mora biti po mjeri učenika. Škola postoji zbog učenika, zbog njega se određuju predmeti i uvrštavaju određeni sadržaji. Učenici nisu jedna stalna konstanta, učenik je mali prvoškolac, zatim puno veći osmoškolac ili učenik završnog razreda gimnazije ili strukovne škole. Učenici u istom razrednom odjelu imaju sličnih ali i potpuno različitih sklonosti. Učenik ali i cijeli razredni kolektiv nije određen samo svojim biološkim i psihofizičkim rastom, nego na njega utječe povijesni i društveni razvoj. Težak (1996) koristi krilaticu učenik-subjekt, učenik je subjekt u nastavi, a nastavnik ga odgaja i poučava. „To isticanje da učenik bude subjekt u nastavi zapravo je zahtjev da bude aktivan subjekt, učenik koji pita, istražuje, zahtijeva, problematizira, surađuje s učiteljem rješavajući zadane i stvarne probleme“ (Težak, 1996:43).

Vesna Bjedov u knjizi *Učenik u nastavi hrvatskoga jezika* kaže da bez učenika ne bi postojala cjelokupna djelatnost odgoja i obrazovanja. Učenik je „...ljudski subjekt s određenom psihostrukturom koja se diferencira genetski i generacijski i zato podrazumijeva kolektivan i individualan pedagoški pristup“ (Bežen i dr. 1993:181).

Učenik u nastavnom procesu ima nekoliko uloga, jedna od njih je biti znatiželjan. Od učenika se očekuje kako će postavljati pitanja ne bi li razriješio probleme ili bolje shvatio gradivo. Cilj znatiželje je postavljanje pitanja. Nastavnici bi trebali poticati učenike na kreativno razmišljanje i iznošenje mišljenja pred drugima. Učenikovo postavljanje pitanja neće pomoći samo njemu nego i ostalim sudionicima u nastavi. To vodi na drugu aktivnost učenika gdje učenici postaju aktivni sudionici u nastavi. To znači da učenici dolaze na nastavni sat pripremljeni za školu i aktivno sudjeluju. Na taj način učenik komunicira s nastavnikom ali i s ostalim učenicima u

razredu. Kada govorimo o aktivnosti učenika to se ne odnosi samo na učenikovo aktivno javljanje na satu nego i na njegovu sposobnost završavanja i predavanja zadataka na vrijeme i kulturno ponašanje u razredu. Nadalje, možemo govoriti o osobnoj odgovornosti. Učenici postaju dio jedne razredne zajednice koja zajedno uči i preuzima odgovornost za svoje postupke.

Kako bi učenikova uloga bila potpuna on mora steći neka znanja i vještine kroz obrazovanje. Na taj način učenik gradi sebe kao osobu te može težiti daljnjem ostvarivanju. Činjenica je da nastavnik bez učenika ne može ništa. Učenik je glavni dio nastavnog procesa te je svaki njegov doprinos važan element u nastavi.

4. Suradnja roditelja i učenika

„- Domaće zadaće treba sam rješavati - glasi tada moj pedagoški savjet. - Sjedni i razmisli! Osim toga bilo bi od mene potpuno nepedagoški priznati vlastitom sinu da uopće ne razlikujem prave od nepravih razlomaka a da ne govorim o aritmetičkom i geometrijskom nizu.

- Tata - pita mene tako Amir - je li moguće prosti broj izraziti decimalnim razlomkom?

- Sve je moguće, sine, ako imaš jaku volju - odgovaram ja. - A sada se gubi u svoju sobu!“

(Ephraim Kishon *Kod kuće je najgore*, 137. str.)

Kako pomoći djetetu u pisanju domaće zadaće? Treba li mu uopće pomagati? Gore navedeni tekst pokazuje stvarne situacije prikazane na humorističan način. One se događaju gotovo u svim obiteljskim domovima. Roditelji, pogotovo na početku djetetova školovanja, pomažu u pisanju domaćih zadaća. Neki roditelji uopće ne pomažu djetetu te sve prepuštaju njemu u nadi da će napraviti ono što treba. „Roditelji ne trebaju rješavati zadatke umjesto djece. Oni trebaju pomoći ako dijete nešto ne razumije; pomoći mu da uoči pogreške koje samo treba ispraviti“ (Živković, 2007:16).

O tome kako pomoći djetetu u pisanju domaće zadaće precizno govore autori Lee Canter i dr. Lee Hausner u knjizi *Domaća zadaća bez suza* te autorica Željka Živković *Domaće zadaće*. Autori roditeljima daju savjete kako da pomognu djetetu kroz njegovo školovanje. Ono od čega autori kreću kada daju savjete roditeljima je djetetova okolina i prikladno mjesto za učenje. Nadalje, govore o tome kako se zadaća mora pisati na vrijeme te samostalno, dijete uvijek treba motivirati i pohvaliti ga onda kada to zaslužuje. Roditelj mora djetetu pomoći isplanirati vrijeme

koje ono ima kroz dan. To će najbolje ići uz pomoć rasporeda dana za svaki dan. Dijete mora znati kada je vrijeme za zabavu i igru, a kada za učenje i pisanje zadaće. Domaće zadaće mogu dovesti roditelja i dijete u sukob. Djecu koja imaju česte probleme s pisanjem domaće zadaće autori Lee Canter i dr. Lee Hausner nazivaju *brzići* i *zaboravljači*. Brzići su ona djeca koja jako brzo napišu domaću zadaću kako bi imali što više slobodnog vremena za igru. Njima je zadaća neuredna, netočna ili nepotpuna. Druga djeca, zaboravljači, ne donesu domaću zadaću kući ili zaborave da uopće imaju domaću zadaću. Domaća zadaća djetetu ne smije biti kazna. Roditelji djecu ne smiju djecu kažnjavati učenjem, pisanjem ili čitanjem. Ono što jednom postane kazna više neće biti omiljena aktivnost. Također, izgrađivanje radnih navika kod djece ne postiže se kažnjavanjem nego pohvalama, poticanjem i priznanjima. Poticajna izjava nije: „Danas nisi napisao domaću zadaću, ne možeš ići kod prijatelja igrati se.“, poticajno je: „Naravno, možeš se ići igrati kod prijatelja čim napišeš domaću zadaću.“ Kako ne bi došlo do sukoba između roditelja i djece potrebno je od početka školovanja naviknuti djecu i ukazati im na njihove obaveze. Najveća uloga roditelja je osigurati djetetu dobre uvjete rada i napredovanje.

Željka Živković u svojoj knjizi *Domaće zadaće* nudi nekoliko savjeta za pomoć u pisanju domaće zadaće i učenju (Živković, 2007:24):

- Osigurajte djetetu mirno i dobro organizirano mjesto (radni stol sa svim potrebnim priborom);
- Od početka razvijajte stav kod svoga djeteta da je učenje njegov najvažniji posao i da je ono za njega odgovorno;
- Kada djeca počnu pisati zadaće, mnogi se roditelji vide u ulozi pomagača i kontrolora. U prvom razredu djeca trebaju potporu, ali ne takvu u kojoj će roditelji preuzeti rad;
- Svakako pratite dijete kada kod kuće vježba čitanje jer mu je potreban slušatelj;
- Podržite i pohvalite njegov napor i samostalan rad — to će ga motivirati;
- Budite u blizini ako želi postaviti pitanja;
- Domaći rad ne bi trebao trajati duže od pola sata;
- Ponudite djetetu da mu pogledate zadaću — mnoga djeca raduju se tomu i opuštenije očekuju sljedeći školski dan;
- Postupno navikavajte svoje dijete da samo pregleda zadaću, a potom je da vama. Mlađoj djeci možete ponuditi malu "čaroliju" koja će mu pomoći da vidi učinjene pogreške i samo ih ispravi. "Čarolija" može biti povećalo ili okviri starih naočala;

- Ako dijete traži pomoć, posvetite mu svoje vrijeme. Objasnite na koji će način lakše naučiti (npr. podcrtavanjem bitnih dijelova, postavljanjem pitanja i odgovaranjem na postavljena pitanja);
- Ispitajte dijete prije "testa" ili usmenog ispitivanja ako to dijete želi. To mu može pomoći da se bolje pripremi i sigurnije odgovara.

Roditelj je djetetu oslonac i podrška. On će pomoći djetetu u svakom njegovom koraku. Domaću zadaću treba ostaviti djetetu kako bi ono moglo naučiti donijeti vlastite odluke, kada će pisati zadaću, kako će ju pisati, koliko mu treba vremena, čak i hoće li je pisati. Kako bi mu roditelj pomogao u tome može mu pomoći u planiranju, načinu učenja i donošenju odluka. Prije početka odlaska u školu roditelji su naučeni da u svemu pomažu svom djetetu, pogotovo kada je ono vrlo malo. Polaskom u školu domaća zadaća mnogoj djeci postaje prva velika obaveza. Zato je važno da se djeca počnu pisati domaću zadaću sami ili uz pomoć jer kroz nju oni uče vještine kako bi kasnije mogli biti samostalni i motivirani ljudi.

5. Domaća zadaća

Domaća zadaća je zadatak koji se daje učenicima da bi se njihovo znanje produbilo izvan učionice i da bi se osigurala praksa i ponavljanje gradiva koje se obrađuje u školi. Domaće zadaće su obično zadaci koji uključuju čitanje, pisanje, matematiku ili druge predmete, a učenici ih obavljaju kod kuće. Pisanje domaće zadaće je složen i zahtijeva sudjelovanje tri glavne strane: roditelja, nastavnika i učenika. Svaki od njih ima ciljeve i ponašanja koja mogu doći u sukob s drugima. Cilj domaće zadaće je poboljšati učenje učenika i pomoći im u razumijevanju novih koncepta.

Domaća zadaća može uključivati istraživanje, pisanje eseja, rješavanje problema, pripremu prezentacija i drugih zadataka. Također, domaća zadaća može pomoći učenicima razviti naviku samostalnog rada, što je važna vještina za život. Domaća zadaća je važan dio obrazovnog procesa i predstavlja važan alat za provjeru razumijevanja gradiva. Učitelji obično ocjenjuju domaću zadaću, što učenicima daje povratnu informaciju o tome koliko su dobro razumjeli gradivo i koje su njihove snage i slabosti. Domaća zadaća uključuje interakciju između većeg broja čimbenika nego bilo koji drugi nastavni alat. Budući da je domaća zadaća namijenjena za rješavanje kod kuće, mnogi čimbenici mogu utjecati na njezinu kvalitetu. To su čimbenici poput učenikovih sposobnosti, motivacije, navike učenja, količina domaće zadaće i njezin cilj i dostupnost prostora za rješavanje bez ometanja.

Domaće zadaće se temelje na pretpostavci da više riješenih domaćih zadaća povećava uspjeh na ispitu ali i produbljuje znanje. Ona je veoma korisna ako učenik za rješavanje ima razuman rok i kvalitetne zadatke. Pod kvalitetne zadatke smatram one koji su relevantni za nastavnu cjelinu koja se obrađuje. Domaća zadaća je odličan način za učvršćivanje znanja ali prekomjerna količina zadataka može rezultirati nedostatkom sna, iscrpljenošću, tjeskobom ili gubitkom težine. Domaća zadaća ima svoje prednosti i nedostatke. Kao što je već rečeno, domaća zadaća pruža učenicima neposredne koristi kao što su poboljšane ocjene, veća aktivnost u razredu i a pozitivniji stav prema učenju. Štoviše, učenici stječu neke vještine kao što su vještine upravljanja vremenom i rješavanja problema, koje su bitne ne samo za pripremu domaće zadaće, već i za druge svrhe kroz život. Ona povećava učenikovu motivaciju, daje mu osjećaj predanosti i odgovornosti.

5.1. Povijest domaće zadaće

Praksa zadavanja i pisanja domaćih zadaća u 19. stoljeću bila je pod utjecajem društva i ekonomskih prilika. Naime, djeca su tada radila te odlazak u školu nije bio redovit, a školska godina je samim time bila i kraća. Škole su se tada sastojale od jednosobnih učionica koje su uglavnom bile pune učenika od 1. do 4. razreda, to je nastavnicima otežavalo zadati domaću zadaću. Nakon završena četiri razreda nekoliko je učenika nastavilo s odlaskom u 5. razred. Razlog tome je bio to što su djeca tada morala obavljati kućanske i fizičke poslove. Nadalje, tada je učenje postalo usmjereno na vježbanje, recitiranje i pamćenje činjenica. Zadaća se temeljila na istim tim načelima. Učenicima je to oduzimalo previše vremena i tražilo od njih sve veću angažiranost. Već je spomenuto to da su djeca preko dana radila i išla u školu dok je vrijeme za pisanje domaće zadaće bilo kasno navečer. Kako se razvijala medicina, tako se razvijala i sve veća angažiranost za dječje zdravlje i njihove potrebe. 1930-ih istraživači su došli do zaključka kako pisanje domaće zadaće učenicima zadaje nervozu, stres, oštećenje vida i nedostatak sna. Počelo se smatrati kako domaća zadaća postaje prepreka u djetetovom životu. Ono treba svoje vrijeme provodi vani na suncu i zraku te učiti kroz igru. Ljudi su se zabrinuli i zapisati jesu li domaće zadaće postale prijetnja djetetovom zdravlju i pružaju li one akademsku vrijednost? Početkom 19. stoljeća Edward Book urednik časopisa *Ladie`s Home Journal* napisao je niz članaka u kojima tvrdi da domaće zadaće uzrokuju smetnju u djetetovom obiteljskom, privatnom i društvenom životu. Predložio je ukidanje domaće zadaće do kraja gimnazije, koja je tada trajala do navršениh 15. godina života i ograničiti domaću zadaću na jedan sat dnevno u srednjoj školi. Međutim, 1950-ih negativni stavovi prema domaćim zadaćama počeli su se smanjivati. Rusija je 1957. godine lansirala Suputnik 1 te se počeo javljati strah da djeca neće biti spremna za dominaciju u području tehnologije. Sukladno s time, u škole se vraća domaća zadaća. Nakon toga opet su se počele javljati vlasti koje govore kako djeca imaju premalo slobodnog vremena te da se domaća zadaća mora smanjiti. Danas je domaća zadaća postala dio svakog nastavnog sata te je dio obrazovnoga iskustva. Zaključujemo kako je domaća zadaća od samih svojih početaka tražila svoje mjesto u obrazovnome sustavu. Puno puta je bila izbačena i na meti kritika, a i samim time vraćena i pohvaljivana.

5.2. Teorije o domaćim zadaćama

Domaća zadaća širi mogućnost učenja i nakon škole, to je važno jer učenik većinu svoga vremena do 18. godine života provede u školi i školskim obavezama. Jedna teorija je da između različitih razreda osnovne i srednje škole mora postojati razlika u količini zadaća koje učenici dobiju. Zadaća u srednjoj školi i višim razredima više je složenija i traži od učenika razmišljanje. Zadaća u osnovnoj školi trebala bi potaknuti učenike na samostalan rad, prihvaćanje obveze i stvaranje radnik navika, a u srednjoj školi i višim razredima ona ima ulogu stvaranja kritičkog razmišljanja i pripreme za daljnji život. Druga teorija je to da sudjelovanje roditelja u zadaćama treba biti minimalno. Već je govoreno o tome u poglavlju *Suradnja roditelja i učenika*, no važno je spomenuti to da je važno informirati roditelje o zadaći koju njihova djeca dobivaju, ali njihova uloga u tome treba biti minimalna. Treća teorija je to da treba ustanoviti i objasniti svrhu domaće zadaće. Sve zadaće koju učenici dobivaju nisu iste. Ona se može zadavati u različite svrhe. Svrha domaće zadaće je vježba i priprema ili razrada. Četvrta teorija kaže da ako se domaća zadaća zada učeniku za rješavanje onda se ona i mora prokomentirati. Učeniku je važna povratna informacija nastavnika. Tada učenik zna na čemu mora više ili manje raditi te što je do sad naučio. (Marzano, J. Pickering, E. Pollock, 2001:69-71)

5.3. Uloga i zadavanje domaće zadaće o osnovnoj školi

Domaća zadaća ima veliku ulogu u učenikovom životu. Zato je bitno pažljivo, organizirano i smisleno zadati domaću zadaću. Treba zadati onu pomoću koje će učenik lakše savladati nastavno gradivo. Kako bi domaća zadaća bila učinkovita nastavnik mora učenicima dati povratne informacije o tome kako su je riješili. Uz povratne informacije bitno je i učenikovo samovredovanje.

5.3.1. Uloga domaće zadaće

Željka Živković u svojoj knjizi *Domaće zadaće* navodi osnovne uloge zadaće (Živković, 2007:11):

1. Uvježbavanje — Kroz zadaću produbljuje se i učvršćuje znanje stečeno na nastavi, npr. u matematičkoj zadaći u kojoj se neko pravilo primjenjuje kroz različite zadatke.
2. Primjena — Neke zadaće pomažu u prenošenju znanja na nova područja, npr. ako se u zadacima neki fizikalni zakon primjenjuje na različitim primjerima povezanim sa svakodnevnim životom.
3. Priprema — Neki zadaci pripremaju učenika za učenje novog gradiva, npr. zadatak da istraži upotrebu TV, novina i sl. prije nastavnog sata o medijima.
4. Kontrola — Kroz zadaće učenik može kontrolirati zna li dovoljno o određenom gradivu.

One ga mogu potaknuti da nauči dio gradiva koji mu nedostaje da bi mogao uspješno riješiti neke zadatke. Tako npr. ako ne može odrediti dijelove rečenice u zadatku, to ga može potaknuti na ponavljanje gradiva.

Domaće zadaće su korisne jer služe za ponavljanje i uvježbavanje onoga što se učilo u školi. Služe za nastavak rada. Uz sve navedeno, dijete kroz domaću zadaću samostalno pronalazi podatke u udžbeniku, planira vrijeme za rad te razvija samostalnost i odgovornost.

Nastavnik kada učenicima zadaje domaću zadaću mora pripaziti na nekoliko važnih odrednica. Prije zadavanje domaće zadaće nastavnik mora odrediti i pojasniti pravila pisanja zadaća. Učenici moraju znati svrhu domaće zadaće te njenu napisanu količinu. Jasno zadavanje uputa će smanjiti napetost i stres rješavanja kao i mogućnost nerazumijevanja. Također, nastavnici moraju kreirati domaće zadaće koje imaju jasnu svrhu i rezultat kao i način davanja povratnih informacija. Cilj je dati visokokvalitetne i ciljane povratne informacije. (Marzano, J.Pickering, E.Pollock, 2001: 72-74)

5.3.2. Povratne informacije

Povratne informacije nastavnika učeniku bitne su kako bi domaća zadaća bila smisljena i postoji razlog zašto se ona zadaje za rješavanje. Ona daje motivaciju učenicima za rješavanje jer znaju da će ih nastavnici pročitati i dati svoje komentare. Kada govorimo o ocjeni kao

povratnoj informaciji smatram da ona sama nije dovoljna. Ocjena je brojčana vrijednost napisane domaće zadaće. Uz ocjenu potrebna je povratna informacija koja je pismena. Pisana povratna informacija je motivirajuća jer postaje način komunikacije između nastavnika i točno određenog učenika. To je pisana potvrda što učenik kao pojedinac mora promijeniti, bolje naučiti ili čak služi kao potvrda da je učenik savladao određeno gradivo. Pisana povratna informacija govori učenika da se njegov trud i rad isplatio, da je vrijedan i važan kako za učenika tako i za nastavnika. Povratne informacije mogu biti u obliku ocjene, pisanog ili usmenog komentara.

5.3.3. Učinkovitost domaće zadaće

Domaća zadaća će biti učinkovita u nastavnom programu onda kada ona ispunjava sve ciljeve i ishode određene lekcije ili jedinice. Učenikovo pisanje domaće zadaće ovisi o zadatku kojeg nastavnik zadaje učenicima. Jedan od lakših i bržih načina rješavanja i zadavanja domaće zadaće je onda kada učenik mora prolistati i pronaći odgovor u udžbeniku. Učenikov angažman i trud u takvom načinu rješavanja domaće zadaće pada i ne traži od njega višu razinu razmišljanja. S druge strane, zadatak koji traži od učenika veći angažman i kritičko razmišljanje biti će kvalitetnije napisani. Učinkovitost izvršavanja domaće zadaće biti će veće onda kada su učenici emocionalno angažirani, dopušteno im je dati svoje mišljenje, mogu na svoj način rješavati probleme koji su postavljeni pred njih, natjecati se s drugima, koristiti svoju maštu i biti kreativni. Nadalje, zadaća se treba zadavati prema potrebama učenika kako bi se održalo osnovno učenje ali i unaprijedilo ono što već znaju. Domaću zadaću nikada ne treba koristiti kao način kažnjavanja, time nastavnik učenicima šalje poruku da je domaća zadaća nepoželjna i kazna.

5.4. Vrednovanje, procjenjivanje i ocjenjivanje

Anđelka Peko i Ana Pintarić u knjizi *Uvod u didaktiku hrvatskoga jezika* govore o vrjednovanju kao o smislenom i logičkom nastojanju procjenjivanja i vrednovanja operativnih ciljeva. Prikazuju shemu tablica koje se sastoje od kolona ZNAM – ŽELIM ZNATI – NAUČIO SAM. Nastavnik na početku sata učenicima može dati papir s navedenom shemom koju učenici moraju ispuniti. U toj tablici treća kolumna ostaje prazna kako bi učenici nakon odslušanog sata

mogli napisati što su naučili. Ta tablica omogućuje propitivanje osobnog napredovanja i daje učenicima povratnu informaciju o naučenome.

Za procjenjivanje učenikova znanja koristi se nekoliko vrsta procjenjivanja: sumativno, formativno i dijagnostičko. Sumativno ocjenjivanje odnosi se na procjenjivanje znanja na kraju odslušanog predmeta. Ciljevi sumativnog ocjenjivanja su utvrditi u kojoj su mjeri učenici postigli ciljeve učenja i u skladu s tim dodijeliti ocjenu. Primjer sumativnog ocjenjivanja je završni pismeni ispit. Formativno ocjenjivanje koristi se kada se želi ocijeniti u određenom trenutku u nastavi u nastavnoj jedinici. Dijagnostičko ocjenjivanje koristi se kako bi se utvrdile učenikove manjkavosti prije početka jedinice ili školske godine. Domaća zadaća najlakše se procjenjuje formativno. Tada se učeniku može pomoći u točno određenom trenutku i nastavnoj jedinici. Poželjno je zadati učenicima zadaću nakon svakog odslušanog sata ili nastavne jedinice kako bi učenici mogli provjeriti svoje znanje, dodatno ga proširiti ili dobiti povratnu informaciju o naučenom.

„Ocjenjivanje je razvrstavanje u kvalitativne kategorije (osobito se ističe, zadovoljava, ne zadovoljava) i pretvaranje tih kategorija u kvalitativne vrijednosti (jedan, dva, tri, četiri, pet)“ (Peko, Pintarić, 1999:127.) Domaća zadaća ne bi se trebala ocjenjivati. Ona služi za praćenje rada učenika te dobivanje povratne informacije. No, što ako učenici za domaću zadaću dobiju zadatak napisati školsku zadaću ili seminar? Važno je kod postupka ocjenjivanja uvijek jasno odrediti kriterije ocjenjivanja. Ako su oni jasno postavljeni učenici razgovarajući s nastavnikom postaju suradnici u postupku ocjenjivanja. Točno će znati što se očekuje za koju ocjenu.

Nadalje, ne slažu se svi s oko toga kako se domaća zadaća treba ocjenjivati. Prilikom određivanja konačne ocjene domaća zadaća može poslužiti kao orijentir. Njome se prati kontinuirani rad učenika. Prije nego što se domaća zadaća počne promatrati kao jedan od orijentira za zaključivanje ocjene, potrebno je odrediti što se njome želi postići. Pokazuje li ona odgovornost, poslušnost, samostalnost? Ili je svrha domaće zadaće pratiti napredak učenika prema ciljevima nastave. Poteškoća pri ocjenjivanju i davanju povratne informacije učeniku nastaje onda kada učenici ne mogu znati je li učenik sam pisao domaću zadaću, prepisao ju od vršnjaka, služio se internetom ili mu je pomogao roditelj. Zatim, ako nastavnik ocjeni domaću zadaću ocjenom nedovoljan, hoće li time negativno utjecati na učenika i smanjiti intrinzičnu motivaciju? To su sve pitanja na koje nastavnik mora odgovoriti prije negoli krene u vrednovanje domaće zadaće. Važno je postaviti pravila i njih se držati. Također, jednom kada nastavnik zna što želi i kako želi mora upoznati učenike s načinima ocjenjivanja kako bi i oni znali što se točno od njih očekuje i koliko rada i truda je potrebno uložiti. Na taj način smanjuje

se i subjektivnost nastavnika kod ocjenjivanja. Zaključno, nastavnici se ne bi trebali oslanjati samo na domaću zadaću samo kako bi procijenili razumije li učenik gradivo ili lekciju koja se uči. Tu postoji još mnogo drugih čimbenika koji svi zajedno pomažu u procjenjivanju i ocjenjivanju. Ako se domaća zadaća promatra kao napredak učenika i služi kao vodilja do poboljšanja i savladavanja gradiva u cijelosti onda će ona biti i učinkovita.

5.5. Vrednovanje kao učenje (samovrednovanje)

Vrednovanje kao učenje odnosi se na dva vrednovanja koje je potrebno razlikovati, a to su samovrednovanje (samorefleksija) i vršnjačko vrednovanje. Vršnjačko vrednovanje provode učenici međusobno na način da vrednuju rad drugih učenika, a samovrednovanje provodi učenik sam.

Samovrednovanje učenika odnosi se ocjenjivanje ili prosuđivanje učenja te identifikacije vlastite snage i slabosti. Cilj joj je poboljšanje vlastitih ishoda učenja. Izraz samovrednovanje učenika koristi se kako bi se naglasilo da su sami učenici ti koji provode vrednovanje. Postoje različiti pristupi samovrednovanju, ali uglavnom se temelje na razvoju učeničkih kompetencija koje se odnose na procjenu vlastitog učenja. To uključuje razumijevanje kriterija za procjenu, razvoj vještina samoprocjene i samoocjenjivanja, kao i razvoj vještina koje će omogućiti učenicima da izvuku korisne zaključke iz vlastitog učenja.

Simons (1992) tvrdi da je u kontekstu školskog samovrednovanja važno zapamtiti da je pripisivanje vrijednosti proces koji obavljaju ljudi te da ono nije ugrađeno u instrumente vrednovanja kao što su testovi i upitnici. Samovrednovanje učenika može biti ključ za otključavanje vrata i prodiranja u učenikove misli, razumijevanja i objašnjavanja. Zapravo ovdje govorimo o tome kako je za samovrednovanje potreban razgovor između učenika i nastavnika. Na taj način nastavnik će znati o čemu učenik razmišlja i kako mu pomoći, odnosno dati povratnu informaciju o čemu je više rečeno u poglavlju *Povratne informacije*. Uključivanjem učenika u dijalog o ocjenjivanju je jednostavan način pružanja uvida u učinak poučavanja, odnosno kako se pojedini učenik nosi s poučavanjem i kakav učinak ostavlja na njega.

Nadalje, o samovrednovanju se priča ne onoliko koliko bi trebalo. Samovrednovanje učenika može biti relativno nov koncept u odnosu na tradicionalni način ocjenjivanja gdje su učitelji ti

koji procjenjuju znanje i postignuće učenika. Mnogi učitelji još uvijek preferiraju ovaj tradicionalni način ocjenjivanja te nisu upoznati s prednostima samovrednovanja učenika.

Primjeri aktivnosti samovrednovanja u nastavi hrvatskog jezika uključuju:

- Samoprocjena učeničkih pisanih radova u kojoj učenici procjenjuju svoje vlastite radove koristeći kriterije za ocjenjivanje koje su prethodno definirali s učiteljem;
- Samoocjenjivanje govornih vještina u kojem učenici snimaju sebe dok govore hrvatski jezik te nakon toga procjenjuju vlastite govorne vještine koristeći kriterije za procjenu;
- Samoprocjena razumijevanja pročitane teksta u kojoj učenici čitaju tekstove te nakon toga procjenjuju svoje razumijevanje teksta koristeći kriterije za procjenu;
- Samovrednovanje u nastavi hrvatskog jezika može biti koristan alat učenicima u razvoju njihovih jezičnih vještina, a istovremeno im pomaže da postanu aktivniji sudionici u procesu učenja.

Nadalje, prikazan je primjer samovrednovanja učenika. Za početak učitelj objasni kriterije za ocjenjivanje eseja koji će se pisati. Zatim učenici napišu esej u skladu s kriterijima koje je učitelj objasnio. Nakon napisanog eseja učitelj podijeli kriterije za ocjenjivanje, poput gramatičke ispravnosti, jasnoće i strukture teksta, pravilnog korištenja citata i sl. Zatim je na učenicima red da ocijene svoj vlastiti esej koristeći kriterije koje je učitelj podijelio. Kada to naprave učitelj pregleda eseje i ocjeni učenika te daje svoj komentar i ocjenu. Nakon toga, učitelj provede diskusiju sa svojim učenicima kako bi razgovarali o razlikama između ocjena koje su dali sami sebi i ocjene koju su dobili od učitelja. To može biti prilika da učenici osvijeste vlastite snage i slabosti te da razumiju kako mogu poboljšati svoje pisanje u budućnosti.

Ovaj primjer pokazuje kako učenici mogu razviti vještinu samovrednovanja. Moraju se usredotočiti na definiranje kriterija. Korištenjem ovog pristupa, učenici stječu vještinu samoprocjene, postaju svjesni svojih vlastitih snaga i slabosti te dobivaju priliku da poboljšaju svoje znanje i vještine u pisanju eseja.

Ovdje se nalazi jedan način samovrednovanja učenika (slika 3. i 4.). Nastavnik može na kraju sata podijeliti učenicima unaprijed osmišljen nastavni listić koji će pomoći učenicima u samovrednovanju. U ovom primjeru nastavnik je na početku stavio uputu za rad te opisao način vrednovanja.

NASTAVNI LISTIĆ ZA SAMOVREDNOVANJE I VRŠNJAČKO VREDNOVANJE RADA U RADIONICI

Uputa za rad:

Zaokruži broj od 1 do 4 za svaku tvrdnju navedenu u tablici.

Imaj na umu da broj 1 znači: uopće se ne slažem, broj 2 znači: djelomično se ne slažem, broj 3 znači: uglavnom se slažem i broj 4 znači: u potpunosti se slažem.

Tijekom rada u radionici:	JA	UČENIK/ICA ZA KOJEG/KOJU SMATRAM DA SE POSEBNO ISKAZAO/LA
Pridržavao/pridržavala sam se pravila rada.	1 2 3 4	1 2 3 4
Slijedio/slijedila sam upute za provođenje aktivnosti.	1 2 3 4	1 2 3 4
Aktivno sam se uključio/uključila u 1 ili 2 aktivnosti.	1 2 3 4	1 2 3 4

Aktivno sam se uključio/uključila u više od 3 aktivnosti.	1 2 3 4	1 2 3 4
Aktivno sam se uključio/uključila u sve aktivnosti.	1 2 3 4	1 2 3 4
Aktivno sam slušao/slušala sugovornike tijekom provođenja aktivnosti.	1 2 3 4	1 2 3 4
Davao/davala sam kreativne prijedloge tijekom aktivnosti koje su to zahtijevale.	1 2 3 4	1 2 3 4
Iskazao/iskazala sam se suradljivošću radeći u skupini.	1 2 3 4	1 2 3 4
Uspješno sam objašnjavao/objašnjavala ulogu nepromjenjivih riječi u rečenici.	1 2 3 4	1 2 3 4
Navodio/navodila sam dobre primjere nepromjenjivih vrsta riječi i uspješno ih koristio/koristila u rečenici.	1 2 3 4	1 2 3 4
Zadovoljan/zadovoljna sam svojim radom u radionici.	1 2 3 4	—

Slika 3. i 4. Nastavni listić za samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje rada u radionici

Unatoč izazovima koje postoje, samovrednovanje učenika ima mnoge prednosti, poput povećanja motivacije i samopouzdanja učenika, razvijanja njihove samosvijesti i odgovornosti u učenju te poboljšanja kvalitete i učinkovitosti učenja. Stoga bi uvođenje samovrednovanja učenika u nastavu trebalo biti prioritet u modernom obrazovanju, kako bi se omogućio bolji razvoj vještina i znanja učenika i potaknulo njihovo aktivno sudjelovanje u procesu učenja.

5.6. Projekt *Domaća zadaća – iznimka, a ne pravilo*

U moru primjera domaćih zadaća ističe se projekt Osnovne škole Vijenac koji se provodi od 2004. godine. Svrha projekta bila je promišljanje o svrhovitosti domaće zadaće. Na taj način učenike se želi motivirati za rad kao i unaprijediti nastavni rad. To bi značilo da učenici nemaju domaću zadaću. Naravno, učenicima se katkad nude zadaci za domaću zadaću ali ih nisu obvezni riješiti i neće biti ocijenjene. Na taj način žele naviknuti učenike da kod kuće sami ponove gradivo kako bi došli spremni idući sat. Učenici imaju više vremena za izvanškolske nastavne aktivnosti ili slobodno vrijeme koje provode kako oni žele.

Pripreme za projekt započele su prije desetak godina. U projekt su bili uključeni svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa, a uključivali su učitelje, učenike i roditelje te ih upoznavali s projektom. Prije samog upoznavanja javnosti s takvom vrstom projekta istraživalo se mišljenje o domaćim zadaćama, održan je tematski skup o domaćim zadaćama, rasprava i prijedlog Učiteljskog vijeća. Nakon provedbe zaključka izdan je prijedlog ministru Znanosti obrazovanja

i sporta za izostavljanje komponente domaća zadaća iz sastavnica za ocjenjivanje. Projekt uključuje drugačiji pristup nastavi te su oni donijeli nekoliko ključnih zaključaka (Sokol, Vrbošić, 2017:98);

1. Ako je već i zadana, domaća zadaća mora imati sasvim određenu svrhu (vježbanje, ponavljanje, utvrđivanje usvojenoga sadržaja).
2. Naglašenim individualnim pristupom motivirati treba učenike za samostaliji i odgovorniji odnos prema radu i obvezama.
3. Učenik mora imati mogućnost izbora kod rješavanja domaće zadaće koje će zadatke od zadanih rješavati, ovisno o vlastitim mogućnostima, motivaciji i željenom cilju.
4. Učitelji će učenicima predložiti provjeru usvojenosti znanja na određenim zadacima i dati im mogućnost izbora količine i kvalitete zadataka na kojima će provjeravati i potvrđivati vlastito znanje.
5. Nastavni proces mora uključiti takve oblike i metode rada koji će omogućiti učenicima aktivniji odnos u procesu usvajanja znanja na nastavnome satu.
6. Sadržaji koji su predviđeni za rješavanje na nastavnom satu trebaju biti i usvojeni i učinjeni na nastavnom satu. Ako učenik ne uspije završiti za njega predviđene sadržaje, dovršit će ih kod kuće. Na sljedećem satu mora dobiti povratnu informaciju o uspješnosti učinjenoga.
7. Aktivnijim radom na nastavnom satu rasterećujemo učenika obveza kod kuće, potičemo unutarnju motivaciju učenika, vodimo ih prema samostalnosti i povjerenju u vlastite mogućnosti, razvijamo osjećaj odgovornosti te cjelokupnu nastavu činimo učinkovitijom.
8. Omogućujući učenicima izbor vlastitoga puta prema uspjehu, osposobljavamo ih za objektivnije samovrednovanje.

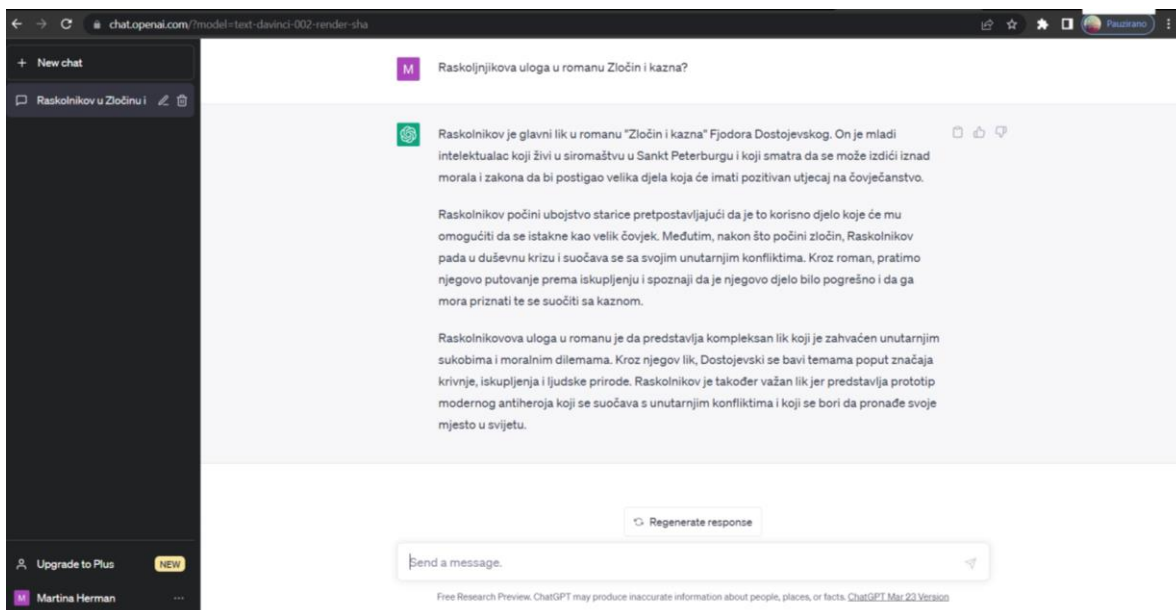
„U projektu „Domaća zadaća — iznimka, a ne pravilo“, naglasak je stavljen na individualni pristup učeniku, jasnoći ishoda učenja, pravu učenika na izbor količine i težine zadataka koje će rješavati, u skladu sa željenim postignućem, odnosno, na kojima će provjeravati svoje znanje i vještine te na taj način posredno samovrednovati svoj rad, na aktivniji odnos učenika prema radu na nastavnome satu, ponavljanje sadržaja bitnih za usvajanje novoga nastavnog sadržaja na sljedećem nastavnome satu“ (Sokol, Vrbošić, 2017:98).

5.7. Budućnost domaće zadaće

Budućnost domaće zadaće u nastavi vjerojatno će biti usmjerena prema različitim pristupima koji uključuju fleksibilnost, podršku učitelja, tehnologiju i različite aktivnosti koje su prilagođene potrebama i interesima učenika. To bi značilo kombinirati tradicionalan pristup s novim metodama i tehnologijama. Ona mogu uključivati korištenje različitih vrsta aktivnosti koje se izvode izvan učionice ali uz nadzor učitelja kako bi se osigurala ravnoteža između domaće zadaće i ostalih zadataka.

Na internetskim platformama sve više vidimo različite načine učenja i rješavanja zadataka putem interneta. Zašto je ovo poglavlje nazvano *Budućnost domaće zadaće*? Živimo u vremenu kada je Internet postao neizostavan dio ljudskih života pogotovo kod mladih osoba. Listajući vijesti na internetskoj platformi Google možemo naići na internetsku stranicu ChatGPT. ChatGPT je sustav umjetne inteligencije. Sporazumjeti se s njime je lako jer se služi hrvatskim jezikom. Program se služi dubokim učenjem i programiran je odgovarati kao da je ljudsko biće.

Slika 5. prikazuje odgovor umjetne inteligencije na pitanje *Uloga Raskolnjikova u romanu Zločin i kazna?* Možemo vidjeti kako aplikacija odgovara točno i opsežno na postavljeno pitanje. Postavljeno je još nekoliko pitanja koja nisu uvrštena u ovo poglavlje, ali odgovori su opsežni, točni, precizni i jednostavni.

Slika 5. Prikaz odgovora u aplikaciji ChatGPT

Korištenjem ovakve vrste umjetne inteligencije ali i interneta općenito prilikom pisanja domaće zadaće ima svoje prednosti i nedostatke te se stoga treba sagledati s kritičke točke gledišta.

Prednosti korištenja interneta prilikom pisanja domaće zadaće uključuju pristup širokom rasponu informacija i izvora, što može uvelike olakšati istraživanje i prikupljanje podataka. Također, internet pruža mogućnost povezivanja s drugim učenicima i profesorima, što može omogućiti suradnju i razmjenu ideja.

Međutim, što se tiče ovakve vrste korištenja informacija, nedostaci korištenja interneta prilikom pisanja domaće zadaće su značajni. Učenici mogu biti izloženi velikom broju informacija, među kojima se mogu naći i netočne ili nekvalitetne informacije. Također, ponekad je teško razlikovati dobre izvore informacija od loših, što može dovesti do nesporazuma i krivih zaključaka. Nadalje, korištenje interneta može potkopati učenikovu sposobnost kritičkog razmišljanja i samostalnog donošenja zaključaka jer može postati previše ovisan o informacijama koje nalazi na internetu, a ne na vlastitim analizama i interpretacijama. Ono što je važno za nastavu književnosti je učenikovo kreativno razmišljanje i pisanje. Svaki učenik je svoja individua koja gleda na svijet svojim očima. Nekim učenicima je svijet obojan u najšarenije boje, a nekima nije. Umjetna inteligencija ne može napisati ono što može učenikov mozak i njegovo razmišljanje. Učenik se nalazi u nekom društvu, ima svoje stavove, proživljava svaki trenutak te pomoću njega sastavlja svoju umjetničku tvorevinu. Ono što umjetna inteligencija pruža je puklo nabranje činjenica i njihovo povezivanje. Sukladno s time, nisu sve činjenice dovoljno relevantne i nisu sve uvijek na razini učenikova razmišljanja i povezivanja. Dakako, učenik se pri kreiranju umjetničke tvorevine oslanja i na vlastito predznanje. Važno je u proces pisanja uključiti i nastavnika koji je poveznica između učenika i njegovog stvaralaštva. Nastavnik kontinuiranim praćenjem učenikova rada ima posebna saznanja te prepoznaje učenikov stil pisanja i razinu pismenosti.

Stoga, korištenje interneta prilikom pisanja domaće zadaće treba biti uravnoteženo i kritički procijenjeno. Učenici bi trebali naučiti razlikovati dobre izvore informacija od loših, provjeravati točnost informacija i poticati vlastito kritičko razmišljanje. Dakle, potrebno je u nastavu uvrstiti što više sadržaja iz digitalne tj. informacijske pismenosti.² Također, učitelji bi trebali pružati smjernice i usmjeravanje učenicima kako bi se koristili internetom na odgovoran i koristan način prilikom pisanja domaće zadaće.

² Uvrstiti u nastavu kao dio predmeta Hrvatski jezik ili kao dio ostalih predmeta. Osobito kod izbornih predmeta ili kao samostalni predmet.

6. Domaća zadaća u nastavi Hrvatskoga jezika (primjeri domaće zadaće za svako predmetno područje kurikula)

U ovome poglavlju prikazat ću primjere domaćih zadaća kroz tri predmetna područja kurikula, predmetno područje hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo te kultura i mediji. Visinko (2010) navodi i poveznicu između ova tri navedena predmetna područja, odnosno govori o četvrtom predmetnom području – jezično izražavanje. Također, u osnovnoj školi (govorimo o trima obrazovnim razdobljima: prvi obuhvaća 1. i 2. razred, drugi 3., 4. i 5. razred, treći 6., 7. i 8. razred) učenje se okreće „znanju o hrvatskome jeziku, slovničkome i pravopisnome, i to ponajviše u primjeni“ (Visinko, 2010:14). Ispod navedeni primjeri tiču se 6. i 7. razreda osnovne škole. Na odmet nije spomenuti i lektiru kao jedan od primjera domaće zadaće. Dobar primjer pružaju poticajna pitanja za usmjereno čitanje za satove lektire o kojima postoji mnogo literature ali izlazi iz teme ovoga rada.

6.1. Predmetno područje hrvatski jezik i komunikacija

Visinko (2010) navodi osnovni cilj školskog poučavanja i učenja hrvatskoga jezika, „...učenik razvija svoju komunikacijsku jezičnu kompetenciju (znanja, sposobnosti i vještine), koja pak obuhvaća lingvističku (jezičnu), sociolingvističku i pragmatičnu kompetenciju“ (Visinko, 2010:10). Usporedno s time, nastava hrvatskoga jezika temeljit će se na komunikacijskom pristupu. Ona potiče i razvija kod učenika glavne jezične djelatnosti, a to su: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje.

Nadalje, u radu će biti prikazano nekoliko primjera domaćih zadaća. Primjer koji ću navesti je domaća zadaća za učenike sedmog razreda osnovne škole. Nastavnik na satu obrađuje lekciju pod naslovom *Vijest*. Nakon što je nastavnik s učenicima obradio novo gradivo zadaje im domaću zadaću pisanja vijesti. Ovome prethodi nastavna jedinica *Pisanje vijesti*, u okviru jezičnoga izražavanja, o tome piše Visinko (2010) i navodi da je vijest elementarni oblik novinarskog izraza. Također, učenici u vijesti nalaze osnovu i za sve ostale oblike jezičnoga izražavanja koje uče u školi.

Domaća zadaća može glasiti ovako: Nakon ovoga sata vi postajete nakratko novinari. Vaš je zadatak istražiti aktualan događaj po vlastitom izboru te o njemu napisati vijest. Vijest možete napisati ručno na list papira ili u programu Word te isprintati i donijeti. Ono što se traži od vas

je da vijest ima naslov, mora odgovarati na pet osnovnih pitanja i morate pripaziti na pravopisna pravila hrvatskoga standardnoga jezika. Također, potrebno je uz tekst staviti i pripadajuću fotografiju. Vijest valja napisati do sljedećeg tjedna u ovo vrijeme.

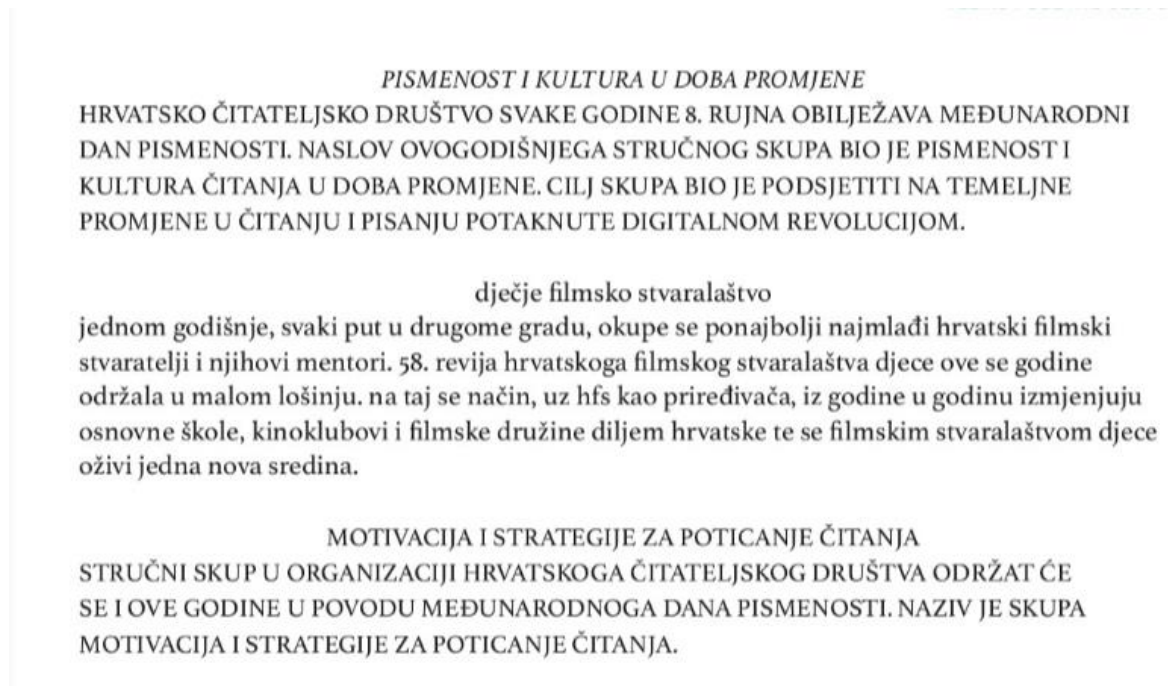
Ovakva vrsta domaće zadaće, odnosno sama tema, može se upotrijebiti i u srednjoj školi tako da učenici napišu pet vijesti o istom događaju. Ona uključuju ispitivanje izgradnje ceste na pet različitih viđenja istog događaja jer će svaka osoba na svoj način ispričati što se dogodilo.

Na primjer, nastavnik govori učenicima: Vaš je zadatak napisati vijest na temelju ispitanih osoba i njihovih viđenja. Pazite da vaša vijest odgovara na pet osnovnih pitanja, ima naslov i prikazana su viđenja pet različitih osoba i njihova usporedba te koja je od njih najviše istinita.

Ovakva vrsta domaće zadaće potiče učenika na razmišljanje. Kako bi napisao vijest prvo mora pretražiti o kakvoj vrsti vijesti želi pisati i koje je njegovo područje interesa. Neki će učenici pisati o temama iz svijeta, neki iz mjesta iz kojeg dolaze, neki o zanimljivom događaju iz obitelji ili škole. Učenici će biti upoznati s vrstama vijesti, pa će tako netko napisati novinsku vijest, radio vijest ili pokušati dočarati televizijsku vijest. Učenici će moći koristiti svoje jezične, strategijske, uporabne i društveno jezične kompetencije. Također, surađivat će s ispitanicima ne bi li prikupili što više činjenica i zanimljivosti o onome o čemu pišu. Morat će se pridržavati točno određenih pravila koje je nastavnik zadao na satu te stvoriti vlastiti tekst.

Iduća domaća zadaća može se koristiti za nastavu u sedmom razredu osnovne škole. Primjere za vježbu koje sam pronašla nalaze se u udžbeniku *Hrvatska krijesnica 7*. Nastavna lekcija koju će nastavnik obraditi s učenicima je *Veliko početno slovo (blagdani, praznici: kulture, umjetničke, političke, znanstvene i druge društvene priredbe)*.

Primjer domaće zadaće:

Slika 6. Primjer domaće zadaće, *Veliko početno slovo (blagdani, praznici: kulture, umjetničke, političke, znanstvene i druge društvene priredbe, 7. razred osnovne škole*

Prije pisanja domaće zadaće nastavnik će uputiti učenika na način pisanja domaće zadaće. Učenici neće prepisivati ispravljeni tekst, dobiti će listić na kojem će morati precrtati ono što je pogrešno napisano te napisati pravilno. Za svaku riječ koju su ispravili moraju napisati pravilo o pisanju velikog početnog slova.

Nastavnik može učenicima uz listić za domaću zadaću dati i listić za samovrednovanje kako bi učenici procijenili sami svoje znanje i uvidjeli trebaju li poraditi na nečemu. Listić može izgledati ovako:

Popis za provjeru	potpuno	djelomično	ponovno proučiti
Mogu u tekstu prepoznati ime blagdana, praznika; kulturne, znanstvene, umjetničke i druge priredbe.			
Razumijem pravila o pisanju velikoga početnog slova u imenima blagdana, praznika; kulturnih, znanstvenih, umjetničkih i drugih priredaba.			
Mogu se koristiti usvojenim znanjem o pisanju velikoga početnog slova u imenima blagdana; praznika; kulturnih, znanstvenih, umjetničkih i drugih priredaba.			
Mogu drugima objasniti pravila o pisanju velikoga početnog slova u imenima blagdana, praznika; kulturnih, znanstvenih, umjetničkih i drugih priredaba.			
Mogu analizirati pogreške u pisanju velikoga početnog slova u imenima blagdana, praznika; kulturnih, znanstvenih, umjetničkih i drugih priredaba.			

Slika 7. Tablica za samovrednovanje, *Hrvatska krijesnica 7*, 125. str.

Ovakva vrsta domaće zadaće primjerena je za učenike sedmoga razreda. Smatram da će učenici nakon riješene domaće zadaće biti motivirani za samovrednovanje i spoznaju o tome koliko su naučili i koliko još trebaju naučiti. Također, ovakva vrsta domaće zadaće može se obraditi na još nekoliko načina, jedan od njih može biti da učenici sami opišu svoj grad uključujući kulturne znanstvene ili umjetničke znamenitosti. Uz to, nastavnik može zadati zadatak još jedan zadatak. Na primjer, nastavnik pronađe tekst iz članka ili novina te da učenicima sami uoče pogreške.

Domaća zadaća glasila bi ovako: Pred vama se nalazi novinski članak. Vaš je zadatak pronaći pravopisne pogreške i ispraviti ih. Kada pronađete pogrešku precrtajte ju i iznad nje napišite ispravno napisanu riječ. Pri ispravljanju članka koristite se rječnicima. Domaću zadaću donesite ispravljenu na idući sat.

Na idućem satu nastavnik će zajedno s učenicima proći domaću zadaću i uvidjeti jesu li učenici pronašli sve pogreške i točno ih ispravili. Ovakva vrsta domaće zadaće potiče učenike na istraživanje, ispravljanje i korištenje rječnika. Na taj način ispravljaju tuđe pogreške i uče na njima.

Sljedeći primjer navodi Visinko (2016) u knjizi *Diktat*. Ovaj primjer služi kao domaća zadaća u sedmom razredu osnovne škole. Odabrana vrsta diktat je samodiktat (autodiktat).

Domaća zadaća glasila bi ovako: Za sljedeći tjedan morate naučiti pjesmu koju ću vam sada dati. Nastavnik daje predložak na kojem se nalazi pjesma Grigora Viteza *Tiha, tiha pjesma*. Nakon što naučite tu pjesmu u zadanom roku na satu ćete pisati diktat. Taj rok će biti dug onoliko koliko nastavnik smatra da učenicima treba vremena.

Domaća zadaća

Grigor Vitez „Tiha, tiha pjesma“

Tiho kos u grmu spava,
A još tiše raste trava.
Tiho tamni bor šumori,
A još tiše trešnja zori.
Tih je zeko ispod granja,
A još tiše bilje sanja.
Raznobojne snove sniva
Cvijeće, šuma, polje, njiva.
Svud su snovi razasuti:
Jaglac sanja san svoj žuti,
Modro sanja šumarica,
Ljubičasto – ljubičica,
Nebo plavo – potočnica,
Bijelu iskru – tratinčica
A duboko sanja noć,
Ti još dublje... Laku noć!

Zadatak

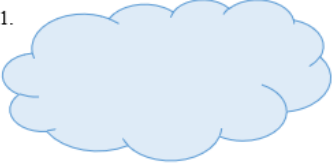
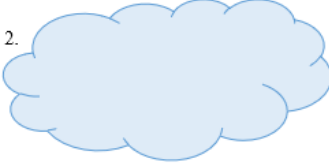
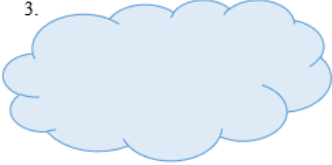
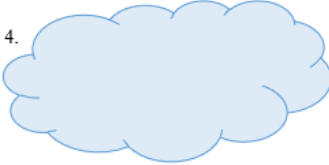
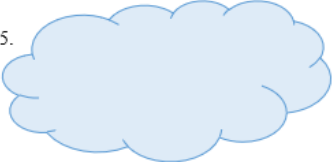
Naučite pjesmu napamet. Kroz nekoliko tjedana pisat ćete diktat. Diktatom se vrednuje naučeno (vizualno pamćenje, reproduciranje pjesme, jezično izražavanje).

Slika 8. Domaća zadaća Grigor Vitez *Tiha, tiha pjesma*, 7. razred osnovne škole

Ovakva vrsta domaće zadaće potiče učenika na pamćenje i doslovno reproduciranje ali u svrhu učenja jer učenik pamti vizualno, pridonosi jezičnom izražavanju ali i proširivanju rječnika. Na taj način će učenik poslije napisanoga diktata moći sam sebe evaluirati i uvidjeti koliko zna. Ono što ga još karakterizira je to što je učenik unaprijed upoznat s tekstom koji uči. Također, zapis koji piše učenik mora sadržavati sve točno napisane riječi, rečenice i interpunkcije. Uza sve to, pamćenje takve vrste teksta, najčešće književnoga, razvija osjećaj za poetski izraz. Kako nakon provedbe samo diktata učenici izvrsno vladaju tekstom, mogu dalje nastaviti govornom vježbom ili glumom.

Iduća domaća zadaća je za šesti razred osnovne škole. Nastavnik je s učenicima obradio nastavnu jedinicu *Imperativ* te će na kraju sata učenicima zadati domaću zadaću:

Razredna pravila

1.
2.
3.
4.
5.

Slika 9. Predložak za pisanje razrednih pravila

Nakon što nastavnik svakom učeniku da predložak na koji će pisati pravila zadaje im uputu za daljnji rad. Svaki učenik će osmisliti pet pravila po svom izboru, ona za koja smatraju da se moraju poštovati u razredu, a pravila pišu u imperativu te će ih učenici pročitati na idućem nastavnom satu. Nastavnik može odvojiti jedan sat i s učenicima napraviti plakat na istu temu. Odabrat će se više pravila (na primjer 10) i kada učenici naprave plakat staviti ga na zid.

Ovakva vrsta domaće zadaće pomoć će učenicima da budu kreativni, zabave se ali i ponove pravila za pisanje imperativa. Učenici izražavaju svoja mišljenja, kritički razmišljaju o njima i nude objašnjenja za određeno pravilo.

6.2. Predmetno područje književnost i stvaralaštvo

Predmetno područje književnosti i stvaralaštva temelji se na književnome tekstu. Rosandić (2005) govori o važnoj ulozi učenika u nastavnom procesu u ovome području, učenik otkriva svijet koji se nalazi u umjetničkom djelu te izražava svoja zapažanja i sudove o njemu. Učenika se potiče na interpretaciju i razumijevanje književnoga teksta u duhu osobnoga razvoja te razvijanja kritičkog mišljenja. Zatim, pokušaji da se u učeniku pobudi želja za daljnjim čitanjem, aktivno koristi i nadopunjuje učenički rječnik te se stvaralački izrazi.

Prikazat ću primjer domaće zadaće u šestom razredu osnovne škole. Ova domaća zadaća odnosi se na pisanje i stvaranje igrokaza.

Nastavnik može dati učenicima ovakvu vrstu domaće zadaće: Napišite igrokaz na temelju istoimenog pročitano g ulomka iz romana Mladena Kopjara *Žganci od vanilije*. Pretpostavljamo da će nastavnik prije zadavanja ovakve vrste domaće zadaće odraditi sat spomenutog romana te da će učenici znati i naučiti od čega se sastoji i kako se igrokaz piše. Kako bi se učenici lakše snašli, ali i ocijenili sami sebe te vidjeli imaju li sve potrebne dijelove igrokaza. Nastavnik im može dati ovakav listić za samovrednovanje:

Sastavnice samovrednovanja	U potpunosti ostvareno	Djelomično ostvareno	Nije ostvareno
Tekst pisan po ulogama			
Jasno istaknute didaskalije			
Originalnost			

Slika 10. Tablica za samovrednovanje

Pomoću listića za samovrednovanje učenici će moći procijeniti imaju li zastupljene sve dijelove igrokaza koji se od njih traže te u potpunosti izvršiti domaću zadaću.

Smatram da je ovo jedan primjer uspješno zadane i osmišljene domaće zadaće. Učenici će se stvaralački izraziti te se koristiti jezikom. Nadalje, učenici će biti motivirani za stvaralačko izražavanje jer će moći u igrokaz ubaciti i napisati vlastita razmišljanja i stavove na temelju vlastita iskustva. Takvom vrstom zadatka dajemo im motivaciju za daljnje čitanje igrokaza ne bi li produbili svoje znanje težeći što uspješnije izvršiti zadatak. Zvonimir Diklić u knjizi *Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetnosti* ovakav tip zadatka naziva reproduktivnim zadatkom

i rekonstruktivnim zadatkom. (Diklić, 1989:165) Jedna od karakteristika reproduktivnog zadatka je reproduciranje dijaloga između likova što učenici ovom vrstom zadatka i rade. Rekonstruktivni zadatci temelje na ponovnom organiziranju danog gradiva. Učenici prema pročitanoj primjeru sami pišu igrokaz. Nakon pročitanih igrokaza nastavnik može učenike uvesti u nastavni sat postavljajući jednoznačna pitanja koja traže odredbene odgovore u vezi s književnim likom.

Iduća domaća zadaća je za učenike šesti razred osnovne škole. Nastavnik će s učenicima imati sat književnosti te pročitati ulomak iz dječjeg romana *Tajna crne kutije* autora Hrvoja Kovačevića. Pročitani ulomak završava neizvjesno te nastavnik može zadati domaću zadaću ovako: Pročitali smo ulomak za koji ne znamo kako završava pa tako sada vi sjedate za stol kao pisci koji će to i završiti. Vaš je zadatak u nekoliko rečenica napisati završetak ulomka. No, kako biste to uspješno izvršili morate odgovoriti na nekoliko pitanja: Tko su uljezi? Zašto su došli? Što će Vito napraviti?. Domaću zadaću pročitat ćete na sljedećem satu.

Ovakva vrsta domaće zadaće potiče učenike na kreativno razmišljanje te izražavanje. Oni ulaze u ulogu pisca i imaju moć završiti ulomak onako kako oni žele. Pretpostavljamo da će učenici imati različite ideje i misli. Nastavnik na satu kada učenici čitaju domaću zadaću može usporediti učeničke ideje te tražiti obrazloženje za iste. Također, može pronaći dio u romanu te pročitati učenicima kako ono zaista završava te koliko se razlikuje od njihovih ideja. Diklić takvu vrstu zadatka naziva rekonstruktivni zadatci gdje učenici sami stvaraju nastavak na pročitani ulomak. Također mogu biti i imaginacijski zadatci jer se temelje na učenikovom slikovitom predočavanju, zamišljanju i izmišljanju. Nakon što učenici pročitaju svoje nastavke ulomka nastavnik ih može pitati pitanja za razumijevanje napisanoga, tako su to najčešće pitanja vezana uz uspoređivanje, lančana pitanja kojima se postupno otkrivaju spoznaje o napisanome

Iduću domaću zadaću zadaje nastavnik nakon obrađene nastavnice lekcije o mitovima i legendama, to je domaća zadaća za sedmi razred osnovne škole. Nakon što su učenici upoznati s pojmom mita, legende i usmene književnosti nastavnik učenicima zadaje domaću zadaću. Također, nastavnik će s učenicima obraditi legendu o vilama koje su sagradile Arenu u Puli.

Domaća zadaća za učenike je pitati tatu, mamu, djeda, baku ili neku drugu stariju osobu znaju li neku legendu vezanu uz mjesto u kojem žive. Ako ne uspiju pronaći legendu vezanu uz mjesto u kojem žive onda nastavnik ostavlja učenicima na izbor koju će legendu navesti ukratko reći nešto više o njoj.

Domaća zadaća

- a) Pronađi legendu vezanu uz tvoj kraj u kojem živiš. Neka ti pomognu roditelji, baka, djed ili bilo koja druga starija osoba.
- b) Kada pronađeš legendu odgovori na sljedeća pitanja:
 1. Koje glavne značajke legende pronalaziš u svojoj odabranoj legendi?
 2. Koji su glavni likovi u njoj?
 3. Možeš li usporediti te likove s likovima koje smo obradili na satu?
 4. Je li te se legenda dojmila? Zašto da, zašto ne?

Slika 11. Domaća zadaća, 7. razred osnovne škole

Ovakva vrsta domaće zadaće angažira učenika u samostalno istraživanje i izvršavanje zadatka. Učenik će na vlastitom primjeru ponoviti glavne značajke legende te se upustiti u istraživanje. Nadalje, učenici će znati prepoznati likove, događaj, razliku između legende i mita te navesti glavna obilježja usmene književnosti. Diklić ovakve vrste zadataka naziva argumentacijskim i komparativnim jer učenik objašnjava veze između likova i svoje stajalište o odabranoj legendi. Idući primjer domaće zadaće je za učenike sedmog razreda osnovne škole. Nakon interpretacije pjesme Dragutina Domjanića *Senjal sem* nastavnik zadaje učenicima domaću zadaću:

Domaća zadaća

Izaberi jedan zadatak koji ćeš riješiti za domaću zadaću.

- a) Odaberi jednu od ponuđene tri pjesme Dragutina Domjanića te ju nauči čitati za sljedeći nastavni sat: *Bele rože*, *Fala*, *Kaj*.
- b) Odaberi jednu od ponuđene tri pjesme Dragutina Domjanića te ju analiziraj kako to inače radiš na satu: *Bele rože*, *Fala*, *Kaj*.
- c) Napiši pjesmu na svom narječju.

Slika 12. Domaća zadaća - pjesme Dragutina Domjanića, 7. razred osnovne škole

Nastavnik nudi učenicima na izbor što će napraviti za domaću zadaću. Nakon što učenici pročitaju ponuđene zadatke i odluče se za jedan, nastavnik proziva učenike da vidi tko je odabrao koji zadatak. Ako se učenicima tijekom domaće zadaće ne sviđa izbor zadatka mogu

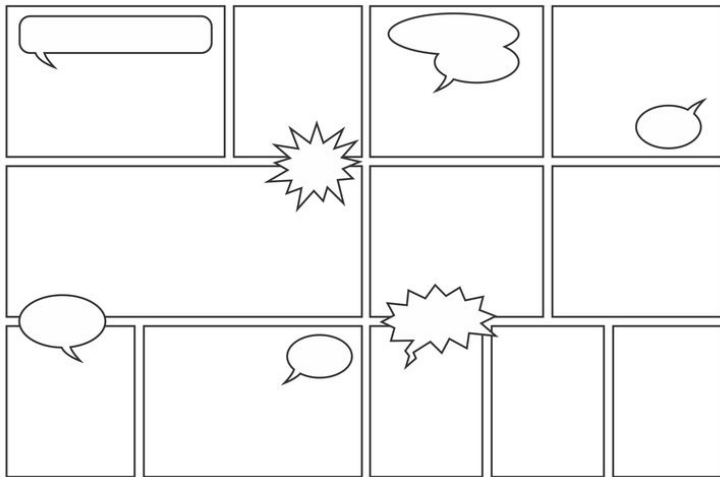
ga samostalno promijeniti. Za zadatak pod a) i b) nastavnik će uputiti učenike da se pjesme nalaze u zbirkama *V suncu i senci (Kaj, Fala)*, *Kipci i popevke (Bele rože)*.

Ovakva vrsta domaće zadaće pomoć će učenicima da se stvaralački izraze, pismeno i usmeno. Zadatkom a) potiče se uvježbavanje i čitanje na glas. Zadatkom b) da uvježbaju ono što rade na satovima književnosti kada s nastavnicom obrađuju pjesmu. Zadatkom c) da se stvaralački izraze i upoznaju još više svoj dijalekt. Nastavnik će na idućem nastavnom satu prozvati učenike koji su odabrali zadatak c) kako bi pročitali što su napisali.

6.3. Predmetno područje kultura i mediji

Predmetno područje kultura i mediji promatra književni tekst u različitim kontekstima, bili oni društveni, kulturni ili međukulturni. Uporaba medija u nastavi razlikuje se od tradicionalne nastave jer od učenika traži veću angažiranost i uključenost te informatičku pismenost. Ovim predmetnim područjem omogućava se lakše djelovanje učenika u društvenoj zajednici jer će on na taj način aktivno koristiti svoj rječnik te ga nadopunjavati, kritički će vrednovati dobivene informacije u svrhu rješavanja problema. Zatim će se upoznati s kulturom koja ga okružuje te uvidjeti na koji način društvo utječe na njega kao pojedinca ali i kao dio zajednice. Razvit će svijest o sebi i drugima te naučiti primati i odašiljati medijske poruke.

Jedna od mogućih domaćih zadaća za sedmi razred osnovne škole može biti izrada stripa. Nakon što nastavnik zajedno s učenicima obradi novo gradivo može im zadati ovakvu zadaću: Na temelju slikovnog predloška koji ću vam sada dati (slika 13.) napraviti ćete sami svoj strip na jednu od mogućih tema. Prijedlog tema: zamisli da si superjunak koji odlazi na avanturu po vašem izboru, to može biti odlazak na izlet s razredom ili jedan dan u mom razredu. Pripazite na sve elemente stripa koje smo danas učili i domaću zadaću donesite na idući sat.

Slika 13. Predložak za izradu stripa

Pomoću ove domaće zadaće učenik će se moći kreativno izraziti, provjeriti razumijevanje lekcije i povezati tekst i svijet koji ga okružuje. Smatram da je ovakva domaća zadaća odličan primjer povezanosti kulture i medija, učenik će kasnije u procesu samovrednovanja moći usporediti vlastite odgovore s drugim učenicima. Nastavnik na idućem satu može ocijeniti radove i usporediti ih. Također, s učenicima može komentirati određene postupke likova te poticati na kreativno razmišljanje.

Iduća domaća zadaća može se primijeniti za bilo koji razred osnovne škole. Nadalje, može postati i projekt te se uključiti i više učenika, a ne samo jedan razred. Nastavnik će održati sat posvećen reklamama, njezinom nastanku i kako ona izgleda danas.

Domaća zadaća može se zadati ovako: Za domaću zadaću izradit ćete reklamu, reklamni letak. Reklama mora biti povezana s nekim određenim proizvodom ili događajem. Kao na primjer, reklama za školski pribor, čišćenje... Reklamu možete napraviti na A4 papiru, plakatu, u aplikaciji *Canva*, vlastoručno ili digitalnim materijalom. Ono što ona mora imati je neka ilustracija i tekst. Morate ju napraviti za sljedeći nastavni sat.

Ovakva vrsta domaće zadaće potiče kreativnost, odgovornost, korištenje medija, traženje literature i primjera. Nastavnik može na sljedećem satu zajedno s učenicima usporediti njihove ideje. Također, može tražiti od učenika i kratko izlaganje o reklamama koju su napravili. Zadaća se može zadati kao samostalan rad ili kao rad u paru što potiče timsku suradnju.

Iduća domaća zadaća služi kao uvod u nastavni sat koji će nastavnik obrađivati s učenicima. Ova domaća zadaća je za učenike sedmog razreda osnovne škole. Sat prije uvodnog sata na temu *Televizijske emisije* nastavnik objašnjava učenicima što im je domaća zadaća. Nastavnik

će zadati ovu domaću zadaću posljednji sat u tjednu tako da se učenici imaju vremena pripremiti za nastavni sat koji se održava idući nastavni tjedan. Nastavnik će dati učenicima upute za izvršavanje domaće zadaće. Učenici će morati do idućeg nastavnog sata pogledati jednu seriju na televiziji (odnosno nekoliko epizoda serije). Nastavnik nudi na izbor ove serije: *Teorija velikog praska*, *Crno-bijeli svijet*, *Odmori se zaslužio si* i *Zauvijek susjedi*, a učenici biraju jednu od njih. Nastavnik svakom učeniku daje lingvometodički prilog s pitanjima. Nakon što učenici pogledaju nekoliko epizoda i samostalno odgovore na pitanja, nastavnik će prozvati nekoliko učenika da pročitaju svoje odgovore. Nakon što učenici pročitaju odgovore nastavnik uvodi učenike u temu nastavnoga sata.

Ime i prezime: _____

Domaća zadaća

Naziv televizijske serije: _____

Vrijeme u kojem se prikazuje: _____

Televizijski program: _____

Odgovori na sljedeća pitanja.

1. Što je televizijska serija (TV serija)?
2. Što je epizoda?
3. Zašto si odabrao/la baš tu televizijsku seriju za domaću zadaću?
4. Pomoću pogledane televizijske serije, po svom mišljenju, navedi i ukratko objasni glavna obilježja televizijskih serija.

Slika 14. Primjer domaće zadaće na temu *Televizijske emisije*, 7. razred osnovne škole

Ovakva vrsta domaće zadaće potiče učenika na samostalan odabir načina za rješavanje zadatka. Učenici mogu sami odabrati koju televizijsku emisiju žele pogledati i ukratko opisati. Na taj način učenici sami mogu odabrati ono što žele predstaviti ostalim učenicima u razredu i pričati o temi koja ih zanima. Kada učenici čitaju domaću zadaću na satu, nastavnik može usporediti učeničke ideje te tražiti obrazloženje za iste. Možda nekoliko učenika odabere istu televizijsku seriju pa se mogu uočiti sličnosti i razlike pogledane televizijske serije. Zatim, učenici se moraju organizirati tako da pogledaju televizijsku seriju točno u određenom vremenskom roku (do idućeg sata i u ono vrijeme kada se ona prikazuje na televiziji). Ispunjeni papirić učenici moraju potpisati, ispuniti i donesti na idući nastavni sat.

Iduća domaća zadaća je za učenike šestog razreda osnovne škole. Nakon što nastavnik s učenicima obradi nastavnu jedinicu o filmskim izražajnim sredstvima zadaje im domaću zadaću:

Domaća zadaća

Snimite kratki videozapis u kojem ćete koristiti danas naučene vrste kadrova, filmskih planova i kutove snimanja. Služite se s bilježnicom i udžbenikom pri razlikovanju istih.

Videozapis može biti dugačak od deset sekundi pa sve do minute. Sami odaberite što želite snimiti ali neka to bude krajolik, dvorište, park, kuće, škola... Za tjedan dana na nastavi ćete prikazati snimljene videozapise.

Slika 15. Domaća zadaća – snimanje videozapisa, 6. razred osnovne škole

Nastavnik u dogovoru s učenicima odlučuje hoće li ova domaća zadaća biti samostalni zadatak za svaku osobu ili će učenici raditi u manjim grupama. Ako učenici rade u manjim grupama onda se uče raditi u timu i planirati snimanje. Ovaj zadatak učenike uči odgovornosti i kreativnosti, slobodnog izbora i različitih načina izvršavanja zadatka. Ovo nije tip domaće zadaće gdje će učenici sjesti za stol i riješiti domaću zadaću pismeno. Ova domaća zadaća iziskuje trud i stavlja učenike u poziciju stvaraoca. Diklić ovakvu vrstu zadatka naziva istraživački zadatak. To su zadatci koji se temelje na istraživanju i stvaranju nečega novog.

Nastavnik će učenicima podijeliti listiće za samovrednovanje kako bi se mogli ocijeniti i vidjeti jesu li obuhvatili sve elemente.

Filmska izražajna sredstva u snimljenom videozapisu	Da	Ne
Kadar (najmanje 3 različita kadra)		
Kut snimanja (tri kuta)		
Filmski plan (najmanje 4 različita plana)		

Slika 16. Tablica za samovrednovanje

7. Zaključak

Domaća zadaća širi mogućnost učenja i nakon škole. To je važno jer učenik većinu svoga vremena do 18. godine života provede u školi i školskim obavezama. Zato je važno shvatiti da je pisanje domaće zadaće složen zadatak koji zahtijeva sudjelovanje triju glavnih strana: roditelja, nastavnika i učenika. U procesu odgoja i obrazovanja nastavnik je ključna osoba. On provodi skoro svaki dan s učenicima te je zbog toga bitno da njihov odnos bude kvalitetan i poučan. Činjenica je da bez učenika nastavnik ne može ništa. On je glavni dio nastavnog procesa te je svaki njegov doprinos važan element u nastavi. Kako bi učenikova uloga bila potpuna on mora steći neka znanja i vještine kroz obrazovanje. Na taj način učenik gradi sebe kao osobu te može težiti daljnjem ostvarivanju. Uz nastavnika, glavnu ulogu u odgoju i obrazovanju ima roditelj te je vrlo bitna njihova suradnja. Domaće zadaće temelje se na pretpostavci da više riješenih domaćih zadaća povećava uspjeh na ispitu ali i produbljuje znanje. Ona je veoma korisna ako učenik za rješavanje ima razuman rok i kvalitetne zadatke. Uza sve to bitna je i povratna informacija koju učenik dobiva od nastavnika. Sukladno s time, javlja se pitanje *Je li domaća zadaća dobro mjerilo ocjenjivanja?* To je pitanje na koje se svi nastavnici trude dati odgovor. Činjenica je da se učenici prilikom pisanja domaće zadaće mogu služiti internetom, tražiti pomoć roditelja ili ih prepisati od kolega, a mogu je riješiti i sami. Zato se domaća zadaća može uzeti ako mjerilo ocjenjivanja ali i ne mora. Domaća zadaća služi učeniku da produbi i potvrdi svoje znanje. Refleksija učenikovog uspjeha je tema o kojoj se često ne govori. Kako pomoći učeniku da se samovrednuje? Najčešće i najlakše pomoći izlaznih kratica koje mu nastavnik daje. To uključuje razumijevanje kriterija za procjenu, razvoj vještina samoprocjene i samoocjenjivanja, kao i razvoj vještina koje će omogućiti učenicima da izvuku korisne zaključke iz vlastitog učenja. Učenik će znati sam procijeniti ono što mu ide i što zna te ono na čemu još mora poraditi. Zaključujem kako je domaća zadaća od samih svojih početaka tražila svoje mjesto u obrazovnome sustavu. Puno puta je bila izbačena i na meti kritika, a i samim time vraćena i pohvaljivana.

Za sad, teško je pronaći mnogo izvora na hrvatskome jeziku o ovoj temi, nekoliko radova o toj temi pronalazimo u časopisima premda kao poglavlje u knjigama postoji u nešto frekventnijem broju. To govori o tome koliko je ova tema još uvijek nedovoljno istražena. Provedena su brojna istraživanja na temu rada koja služe kao smjernice za buduće istraživanje i pisanje. O domaćim zadaćama u okviru nastavnoga predmeta Hrvatski jezik govori se na dvojadi način. Ona je učenicima potrebna ali im i oduzima slobodno vrijeme, pogotovo ako je

domaća zadaća sastavak ili esej. Smatram da pisanjem o domaćoj zadaći i prikazanim primjerima zadataka za domaću zadaću u tri predmetna područja mogu dati uvid u to zašto je ona dobra i poticajna. Domaća zadaća na kreativan način pomaže učeniku u učenju te mu daje motivaciju za daljnje učenje. Kao buduća profesorica hrvatskoga jezika uzet ću u obzir sve što sam navela i istražila te ću se potruditi biti onakav nastavnik kakav je učenicima potreban.

8. Literatura

1. Bjedov, V. i sur., *Mjerila ocjenjivanja učenikova uspjeha u hrvatskome jeziku*, Školska knjiga, Zagreb, 2010. (170-171)
2. Canter, L., *Domaća zadaća bez suza. Priručnik za roditelje. kako motivirati dijete da piše domaću zadaću i postigne uspjeh u školi*, Naklada Kosinj, Zagreb, 2002.
3. Cooper, H. M., *The Battle over Homework: Common Ground for Administrators, Teachers, and Parents*, Sage Publications, Thousand Oaks, 2007.
4. Diklić, Z., *Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetsnoti*, Školska knjiga, Zagreb, 1989.
5. Greblički-Micilinić, D.; Matošević, K.; Sykora-Nagy, L.; Tavas, D. () *Šestica. Čitanka iz hrvatskoga jezika za šesti razred osnovne škole*. Profil Klett d.o.o. Zagreb.
6. Marzano, R. J., Pickering, D. J., Pollock, J. E., *Nastavne strategije. Kako primijeniti devet najuspješnijih nastavnih strategija*, Educa, Zagreb, 2006. (68-78)
7. Jurčić, M., *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*, Recedo, Zagreb, 2012.
8. Kishon, E., *Kod kuće je najgore*, Zagreb, Znanje, 1986.
9. Kyriacou, C. *Temeljna nastavna umijeća. Metodički priručnik za uspješno učenje i poučavanje. psihologijski pristupi*, Educa, Zagreb, 2001. (56, 158-159)
10. Lazzarich. M., *Metodika Hrvatskoga jezika u razrednoj nastavi*, Učiteljski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2013.
11. Meyer, H., *Što je dobra nastava?*, EruditA, Zagreb, 2005.
12. Peko, A., Pintarić, A., *Uvod u didaktiku hrvatskoga jezika*, Novi TIME d.o.o., Osijek, 1999.
13. Poljak, V., *Didaktika*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.
14. Rosandić, D. *Metodika književnoga odgoja (Temeljni metodičkknjiževne enciklopedije)*, Školska knjiga, Zagreb, 2005. ()
15. Schachl, H., *Učenje bez straha, više radosti i uspjeha u školi*, Educa, Zagreb, 1999.
16. Simons, H., *School Self-Evaluation: Monitoring and Review, a Professional Development and Training Program, Centre for Educational Evaluation, Institute of Education, University of London*, 1992.
17. Težak, S., *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1*, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
18. Visinko, K. *Jezično izražavanje u nastavi hrvatskoga jezika, Pisanje*, Školska knjiga, Zagreb, 2010.
19. Visinko, K. *Čitanje, Poučavanje i učenje*, Školska knjiga, Zagreb, 2014.

20. Visinko, K. *Diktat*, Profil Klett, Zagreb, 2016.
21. Živković, Ž., *Domaće zadaće*, Tempo, Đakovo, 2007.

Mrežni izvori:

1. Alfa portal, Vrednovanje kao učenje, <https://alfaportal.hr/index.php/component/content/article/4031-predmetna-nastava/engleski-jezik/1393-vrednovanje-kao-ucenje>, posjet 3. svibnja 2023.
2. Dottrens R., Svečana izjava učitelja, <https://spoznajse.files.wordpress.com/2018/10/svecana-izjava-ucitelja-2018.pdf>, posjet 5. travnja 2023.
3. Kovač, S., Jukić, M., *Hrvatska krijesnica 7*, Udžbenik iz hrvatskoga jezika za 7. razred osnovne škole, Ljevak, Zagreb, 2020., <https://hr.izzi.digital/DOS/37269/48590.html>, posjet 5. svibnja 2023.
4. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik: Škola za život. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb, 2019, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/539>, posjet 10. travnja 2023.
5. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske za predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/125>, posjet 10. travnja 2023.
6. Sokol, S., Vrbošić, V., *Domaće zadaće - iznimka, a ne pravilo*, Život i škola. br.29 (2013), str. 79-93, <https://hrcak.srce.hr/121335>, posjet 13. travnja. 2023.

9. Prilozi

1. Slika 1. Predmetna područja u organizaciji predmetnog kurikula nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i jezične djelatnosti
2. Slika 2. Prikaz odgojno-obrazovnog ishoda za sedmi razred osnovne škole u domeni Hrvatski jezik i komunikacija
3. Slika 3. i 4. Nastavni listić za samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje rada u radionici
4. Slika 5. Prikaz odgovora u aplikaciji ChatGPT
5. Slika 6. Domaća zadaća, *Veliko početno slovo (blagdani, praznici: kulture, umjetničke, političke, znanstvene i druge društvene priredbe, 7. razred osnovne škole*
6. Slika 7. Tablica za samovrednovanje, *Hrvatska krijesnica 7, 125. str.*
7. Slika 8. Domaća zadaća Grigor Vitez *Tiha, tiha pjesma, 7. razred osnovne škole*
8. Slika 9. Predložak za pisanje razrednih pravila
9. Slika 10. Tablica za samovrednovanje
10. Slika 11. Domaća zadaća *Legenda i mit, 7. razred osnovne škole*
11. Slika 12. Domaća zadaća - pjesme Dragutina Domjanića, 7. razred osnovne škole
12. Slika 13. Predložak za izradu stripa
13. Slika 14. Domaća zadaća na temu *Televizijske emisije, 7. razred osnovne škole*
14. Slika 15. Domaća zadaća – snimanje videozapisa, 6. razred osnovne škole
15. Slika 16. Tablica za samovrednovanje

10. Sažetak i ključne riječi

Hrvatski jezik poučava se na svim odgojno-obrazovnim razinama. Njegov glavni cilj je usvajanje jezika te razvoj komunikacijskih sposobnosti. Domaća zadaća u nastavi hrvatskoga jezika ostvaruje se kroz četiri glavna predmetna područja – hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo, kultura i mediji, jezično izražavanje. Kako bi pisanje domaće zadaće bilo učinkovito, motivirajuće i odgovorno važno je promotriti ulogu nastavnika i učenika u nastavnom procesu. Nastava kao takva ne može se izvesti bez ta dva glavna sudionika procesa učenja. Neizostavno je i spomenuti odnos učenika i roditelja ponajviše jer su roditelji ti koji pomažu učenicima napisati zadaću. Samo pisanje zadaće nije dovoljno kako bismo uistinu provjerili znanje učenika. Potrebno je često vrednovanje zadaće, a ono uključuje i učenikovo samovrednovanje. Domaća zadaća je odličan način za učvršćivanje znanja, ali su potrebne domaće zadaće koje su zadane s pravom svrhom i točno određenim ishodom.

Ključne riječi: domaća zadaća, Hrvatski jezik, kurikulum, učenik, nastavnik, roditelji, vrednovanje, samovrednovanje, komunikacija, književnost, kultura

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL STUDIES
Department of Croatian

Martina Herman

Identification number: 601983 21 0009082590 8

Homework in Croatian class

GRADUATION THESIS

Graduate study: Croatian language and literature

Mentor: doc. dr. sc. Sanja Grakalić Plenković